

645
2002

(1-2) 2002

„ბრან-პრის“
გლობალი
თიკა
ჯამბურია
კითხულობდა:

ნეტავ
საპრიზო
ადგილი
თუ მარჯუნესო

ქართული ქალების
და

ოჯახისათვის

მიწვევა რედაქტორი

ნარბიზა მგებელი

სარედამციო

კოლეგია:

- ნანული შვიპრაძე
- მარია ბარათაშვილი
- ნაზი თარგამაძე
- ლიზა კაკაბაძე
- ცინია ტყეშელაშვილი
- (მხატვარი რედაქტორი)
- ირაზ ჩოქოვაძე
- ნინო ჯანაშია

ნანული შვიპრაძე

ტექნიკური რედაქტორი

დაფუძნებული - ქართული
„სამხატვრო კლასი“

ქართულთმცოდნეობის

რეზინტრავატივი №06/4 897

ქართული ბაზრობის 1923

წლიდან

რედაქციისათვის შევსების

მასალებზე კონკრეტული არ

ბავშვები

„Sakartvelos Kali“

Georgian Woman. A Magazine

for Women

უფანა ისაკაძის იუბილე

უფანას არ კალუმს

„ი“

უბილეს გილო-
ცავთ, მთრფავსო
ლიანა! უსა-
ზღვროა თქვენი
ხელოვნება, სახე სულიერ-
ებით, სიყვარულითა და გუ-
ლრფელობით.

თქვენი ვილინოს იღუ-
მლო პანგეებით გავრეხული
სიყვარულის სიერცე მრავ-
ალი წელია ასახრდოებს ქა-
რთულ სამუშაოებს ბუნებრივ
მებს.

ღმერთმა ნუ მოგვიმა-
ლოს მისი მადლი და წყა-
ლობა!”

ასე უწერა ლიანა ისაკა-
ძისადმი მიძღვნილი ფესტი-
ვალის გამო, კაპრული მუ-
სიის ცენტრის მიერ გამო-
ცემულ საციკლოლოგო ბუკლეტში.

ფესტივალის დასასრულს
საინტერესო დარბაზის წინ
გაიხსნა ლიანა ისაკაძის სა-
ხელობის ვარსკვლავი. დიდი
სიხარულის მოღონებში ხა-
ლხი წამით გაირინდა. ცახე
ფეფერეკრები ბრწყინავდა.
დარბაზის ზღვარებზე ზეიძის
დღეოფალი გამოჩნდა. ლოყები შეწითლე-
ბოდა და თვალებში ცრემლი უკაფავდა.
ტამბა თეხა. თვალები... თვალები... გა-
მასხვინდა ამ თვალებთან ჩემი პირველი
შეხვედრა.

1953 წელი. თბილისის კონსერვატორი-
ის ვესტიბული. მაშინ სტუდენტთა რა-
ოდენობა 250-ს არ აღემატებოდა. ყველა
ერთმანეთს ვიწრობდით და ყველას ერთი-
ნული გავყვარდა. თერთმეტს ოცი წუთი
უღდა - საათი ზუსტად მასსოვს, რადგან
ბატონი ლალის ლექციები საოცარი სი-
ზუსტით იწყებოდა და მთავრდებოდა. სა-
შუალება მესტავდა და მინდა შევიმწირო,
დღევანდელი გადასახდლდან მაკამედა, რომ
ჩემი თაობის სტუდენტებს წაგვლა გვი-
ხეობდა ქართული მუსიკისკონცერტების
ისეთი კონცერტებიან, როგორებიც იყვნენ:
ბატონი ლალი დინაძე, პაული ზუჭუა,
შალვა ასლანიშვილი, გრიგოლ ჩხევიძე,
თორა ჩივაძე, ტატული წულუკიძე. ქა-
ლბატონები ვიყავი ძიამე. თამარ გვლადე-
კეშვილი, არაგვი გამომრჩეს ჩვენივე ესო-
დენ მთრფავს ადამიანთაგან. სამუშაო-
ბლო ფეკულტეტიდან განსაკუთრებით გა-
ვისხსნენ ლიანა ისაკაძის პირველ პედა-
გოგს, უადრესად სათინ და დახვეწილ პი-
როვნების - ლევან შუკაშვილს. წლების
შემდეგ ბატონი ლევანისადმი მიძღვნილ წი-
რულში ლიანა წერს: „მე თვითვე ვიყავი
ეკუმობი, რომ თუნდაც რაიმეს გავყვებოდა
მოგასწრო ამ მძლე სიცოცხლებში...“

... მე ვასრულებ ჩემს მოგაფილოს
უფანას და იმ ადამიანთა წინაშე, რომ
მეგობრად ვერ კიდევ ღმერთი არ დაუკ-
რავით“.

თვალეებზე მოგახსენებდით... სწორედ
აქ, კონსერვატორიის ვესტიბულიში შე-
ვხვდი მას. დედის კალთას ნაბღუჭე-
ბული გოგონა აღტაცებას ვერ მალავდა,
როდესაც გვერდზე ჩაუარა ჩვენი ქვე-
წინის კიდევ ერთმა დიდებულმა მუცილი-
ნემ. „დედიო, შეხედე, შეხედე მარინე
იაშვილი!“ - აღმოხდა ბავშვის ხმახალა.
ლოყები შეწითლდა და გიმტრავით შავი
თვალები გაუბრწყინდა. დიდ ბათონთან
თავზე ხელი გადაკუსვი და შევეკითხე: „რა
გქვია, გოგონა, შენ?“ - „ლიანა“, - მი-
პასუხა ბავშვმა და თავი მორცხვად და-
ხარა. მერე დედაც შევიცინა. ის ხომ
ჩემი მეგობრის - ელდარის დედაც იყო...
ელდარის, რომელიც იმხანად უკვე გა-
მიძინებოდა, როგორც ნიჭიერი შემსრუ-
ლებელი. მაშინ ვერაფერს წარმოვიდგინა,
რომ ეს ბუთხუხა ბავშვი ჩემი ქვეწინის
საბავშო შვილი და მხოლოდ სამუშაო-
ბლო ხელოვნების ვირტუოზი გა-
ხდებოდა.

დამაბულ შრომაში და ნიჭიერების
ელვარებაში 40 წელი გასულა...

ნიჭიერი, ვერაფერს იტყვის ღიახე-
ლიანა ისაკაძე უფრო დიდია, ვიდრე ნი-
ჭიერი. იგი ნიჭიერთა შორის არის რჩე-
ული.

ნიტანო ღაბრუის სიახლოვე

ფორტეპიანოზე დაკრა სამი წლიდან დაწერა დამოუკიდებლად. ცდილობდა კომპოზიციების „შექმანას“. ახი წლის უკვე მოსკოვის საერთაშორისო ფესტივალის მონაწილეა. ცნობილი პროფესორის დახით ოისტრახის რეკომენდაციით 14 წლის ლიანა, როგორც ანსრულწლიანა (გამოსწავლის სახით დაუშვებს მუსიკის შემსრულებელთა საკურორტო კონკურსზე) მთავრად იმსახურებს, რამაც განაპირობა კიდევ მისი წარსულის კონსერვატივობა უკავშირდებოდა დახით ოისტრახის კლასში. ასპირანტურის დამთავრების შემდეგ 21 წლის ასაკში მისივე პროფესორის ახსენებია.

18 წლის ლიანა პარანში მარგარიტა ლონგისა და ვაქ ტბორის საერთაშორისო კონკურსის პირველი პრემიის ლაურეატი ხდება. შემდეგ იყო მოსკოვში ჩაიკოვსკის სახელობის საერთაშორისო კონკურსის მესამე პრემია, ჟუსტინოვიჩის სახელობის სახელობის საერთაშორისო კონკურსის პირველი პრემია, იყო უამრავი მიღწევები, ბევრი მიზეზითაა ევროპის ქვეყნებში.

1981 წლიდან საცარ მკვილდინს ახალ ამბლებში ხვდებით. ლიანა ცაქვა საქართველოს სახელმწიფო კავშირული ორკესტრის დირიჟორად მოგვევლინა. ორკესტრი დიდ წარმატებებს აღწევს შინ თუ გარეში. წლების მანძილზე (1991-97) ორკესტრის მოლაგებობა გერმანიის ქ. ანფელშტადტში, სადაც ლიანას თაინსტობით დაარსდა დ. ოისტრახის სახელობის მუსიკალური კავშირია. აქ, მისივე სანსორბით სხვადასხვა ქვეყნის მუსიკოსთა შორის ბევრი ქართველი მუსიკოსი ყალიბდება როგორც პროფესიონალი.

მრავალპიანოზე და მრავალფეროვანია ლიანა ისაკაძის მოლაგებობა. მის საქმეშია ადვირად დასაშვებელი პროფესიონალიზმზე რომ ადრეაველი ვთქვათ, გვერდს ვერ ვუკვლით მას, როგორც საინტერესო პიროვნებას, მრავალი ახალი წამოწყების ინიციატორს. მრავალთა შორის შექვერებები მხოლოდ რამდენიმეზე: „ბიჭვინტის მუსიკალური ფესტივალი“, „დაბის სერენადები“, ხალხი ოპორით აღსავსე, „მუსიკოსები ზუგდიდში“. მსოფლიოს მრავალი ქვეყანა მღვდლარებით აღევნება თვალს 2000 წელს ჩატარებულ უნივერსალურ საკონცერტო მოძლიერების – „ბოლივიისმა ვერბოდან იერუსალიმში“. ეს იყო ტროუქმალური საკონცერტო სკლა, რომელიც დაიწყო ბოდიტში, წინდა ნინოს საუფლებად ევროპის ქალაქების გაყვით, იერუსალიმამდე. მიდინარე წლის ზაფხულისათვის მუსიკის ჩაფრებულნი აქვს ბორჯომის ახტარის საერთაშორისო ფესტივალზე „ხე-

ლოვნების ზეიმი“. ბორჯომის ფესტივალს მუსიკოსი ორმხრივ დატვირთვაზე ანიჭებს. გერმანიის ქ. დიტენგანზში არსებულ საერთაშორისო ფესტივალთან ერთად ყოველწლიურად გამართება „ბორჯომი-დიტენგანზში“ საერთაშორისო ფესტივალზე. ამბობენ, ასეთ ორმხრივ ფესტივალს მსოფლიოში ახლადი არა აქვს.

ლიანა ისაკაძე, როგორც ქვემოთქმული ძალზე გულუხვია. იგი ყოველთვის შესაძლებლობის მაქსიმუმს იღებს ამ კეთილშობილური საქმიანობისათვის. მსოფლიოს რომელ ქვეყანაში არ შეხვდებით. ისაკაძეს საერთაშორისო კონკურსების ფურის წევრის ან თავმჯდომარის ამბლებში, მისასაღებებელი და ძალზე სამამულო, რომც 2003 წლიდან პეტერბურგში (აახინელი და რუსი სპონსორების შემწევით) სამ წელიწადში ერთხელ ჩატარდება ლიანა ისაკაძის სახელობის მუსიკალური საერთაშორისო კონკურსი.

ყოფილი საბჭოთა კავშირის მუსიკოსთა შორის ლიანა ისაკაძეს ყველაზე ახალგაზრდას მიეწება საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტის წოდება. დაჯილდოებულია ორდენებითა და მედლებით, არის შოთა რუსთაველისა და ზაქარია ფალიაშვილის პრემიების ლაურეატი. ამ საპატიო რწმუნებებს სათბილყო დღეებში კიდევ ერთი წოდება მიემატა. ეს არის ჩვენიოვის ველასათვის საკერული მოძიერლის ზურაბ ანავარიძის სახელობის ლაურეატის წოდებაც.

ქალბატონი ლიანა XX საუკუნის საუკეთესო მკვილდინეთა შორის ადარა მსოფლიოში. იგი შევყანილა გერმანიის მუსიკალურ ენციკლოპედიაში. პრემიებულია ისაკაძისეული ფონო-ჩანაწერები. შექმნილა და იქმნება მასზე კინოფილმები, სპეციალურად მისთვის წერენ კომპიზიტორები. საოცარია, როდის და როგორ ასრულებს ანდენს. ეწვეა საზოგადოებრივ მოლაგებობასაც. 1998 წლიდან გერმანიის პარალელურად საფრანგეთშიც ცხოვრობს.

მინდა არავინი გამოძრინეს ამ დიდი მუსიკოსის ნაღაწიდან. მაგრამ ამ მცირე მონახაზში ეს შეუძლებელია. აღბათ, შესაძლებელია მისი მოლაგებობა და მწილანიაირი ქმელების გაძლიერება სიტყვებით, მაგრამ შეუძლებელია მის მთავრადი მუსიკალური ბგერისა თუ ფრანკის სიტყვიერი შეფასება და ამიტომაც უთქვამთ: „სადაც მთავრდება სიტყვები, იქ იწყება მუსიკა“. მაინც შეუკვნიბი რამდენიმე სიტყვით გაძლიერო ჩვენი დროის უდიდესი მუსიკოსების განწიწობა ლიანა ისაკაძის სამქმრელებული ხელნაწილის შესახებ: დამიტრე მოსკოვირის თვალცრემლიანი შეხვნდა ლიანა ისაკაძის ფირფიტებს. ევეგნი მრავისის

ლიანა ისაკაძე მიანდა მსოფლიოს საუკეთესო მკვილდინედ, დაით ოისტრახისათვის ლიანა კვერავლ საკერული მკვილდინე იყო. მრია ოქლისის ხმარად უთქვამს ლიანასათვის – „თქვენი ღმერთისაგან ხართ მოვლენილი!“, ფილიპ გერმანიისათვის ლიანა იყო ახსოვლური მუსიკალისის სიმბოლი.

და მაინც, რამე მდომარობის ლიანა ისაკაძის გამომგებელი უნარია. უწყველი მუსიკალურობა, მაღალი ვინიბერი სიმწიფე და ღვითა ბიძებული მხანავი გულწრფელობა, როდესაც უშენ მის მაღლებულ მუსიკირებას და კისხულობის მის მხედრეაქებს, გვექნება სათბუქილება, რომ ის რელიგის უნარლო მიღვევია იყო მისი, არამედ რელიგია კონდრებელია მასში და მისი საბრძოლველი ხელნაწილის ამოსავალი წერტილიც სწორედ ეს არის. ლიანას პირით, „არაფერი გააზღოვებს ღმერთის ისე, როგორც მხანავი სიმარლუ“. სწორედ ამ სიმარლუით არის გააჯერებული ისაკაძისეული ბგერა, რომელიც სულის სიღრმედან ამბხეთილი განცდა, შეუძლებელია უნარლო მიკვდავს სითა ასეთი ვლდარაბა შექმნას. მასში უღალო დმერის ხელი ურეკა, მხოლოდ მრეულია ხვედრია ვლდარაბის კისლენ ძალად რანცია აყვანა, როდესაც სხვადასხვა დროს უშენ მის მთერ შესრულებულ ერთსა და იმავე თხზულებას, ყოველთვის გაიცებული რჩები მოულოდნელი ევექმებით, თითოეული მუსკალისის სახლად, სრულველით, ზღვა ტექნიკარტობით, გულწრფელობით, სუხებით, სისადაით, სვევარლის განუზომილი განცლით, ფილოსოფიური ჭკურტობა და სწმინდობა...

აღბათ ამიტომაც არის, რომ ლიანა ისაკაძე ინტერპრეტაციის დროს ღმერთთან მისაუბრებს უფრო ჰაგას, კიდევ უნარლო ნიჭით მოვილივით...

„მუშად რომ დაურკა, კოლოსალური სულირია და ფიზიკური ძალა გჭირდება, სიცოცხლეშიც ძალზე მთელი ვაგლო სიწიფეს და შეინარწიწი იყო. და ეს იმეტრით, რომ ყველას არ ძალუკს აიტანოს ღმერთის სახლევით – წერს ლიანა ძალზე საინტერესო მხედრეაქებით...

2001 წლის 29 დეკემბერი, თბილისი. მოედანი დიდ საკონცერტო დარბაზის წინ. ... და იდგა იგი გაბრწყინებული და ამყი, კემპისისილი და უშუალო, იდგაცის მხათილი და ფეხებზე გარბმულ ვარსკლავთა შორის. ლიანა ისაკაძე – ქართული ხელნაწილის ქურული!

გვემოხილი ვარსკლავი – ვარსკლავია შორის.

ამბდა ძალბატონი მუსიკისმცოდნე

● ნინო წერეთელი

● თინა წერეთელი

ღეგბი წერეთ- ლები თბილისს ამჟჟენებ- ღნენ

ნინო წერეთელი - ეს სახელი ისე-
თივე ძვირფასია ჩემთვის, როგორც ყო-
ველი ჩვენთაგანისთვის საკუთარი მშო-
ბის.

ნინო და თინა წერეთლები ექიმ სა-
კულე წერეთლის ქალიშვილები იყვნენ. ორი
ულამაზესი ქალი, ცნობილი მთელ თბი-
ლისში თავიანთი გვირგვინებით, გარე-
გნობით, ნიჭით, განათლებით, ინტელექ-
ტობით.

საკულე წერეთელს სამედიცინო განა-
თლება ხარკვის უნივერსიტეტში ჰქო-
ნდა მიღებული და იმ დროს, როცა საქა-
რეთლოში ცოტა ექიმო იყო, იგი ერთდუ-
ლად ემსახურებოდა ხალხს, განსაკუთრე-
ბით ღუბჭირ ოჯახებს რეკეპტანთ ერთად
წაშლის ფულისც უტოვებდა, აქაც არ და-
ღატებდა თავის დიდებულ თავადურ ზნე-
ჩეკულებს.

იგი მოღვაწეობდა მედიცინის კორი-
ფეებთან, მუხამესა და ივანე გომართე-
ულან ერთად, მაგრამ სამწუხაროდ მას
ადარ დასცვლდა ბოლომდე მათ გვერდში
ყოფნა, ძალიან ახალგაზრდა - 35 წლის
ასაკში გარდაიცვალა.

მისი დანატოვარი ოთხი შვილი კი
ღირსეულად მამის ღირსეული შვილები და-
დგნენ.

ცხრა წლის იყო ნინო, როდესაც მისი
ურფოსა და თინა გათხოვდა და ნინო
თან წაიყვანა ოჯახში.

მთელი თბილისი იცნობდა სახელგა-
ნითქმულ პიროვნებას - ლეო თიანთაძეს
და მის ულამაზეს მუღღლეს თინა წერე-
თელს, საუციალობით ინიჭებნენ, რომე-
ლსაც თბილისის წმინდა ნინოს სათავაფ-
შნურად გინაზა ჰქონდა დამთავრებული.
თიანთაძეების სტუმარმომიყვარე ბინაში
ითიქმის ყოველ საღამოს ივრბობდნენ
სახვადობების რჩეული წარმომადგენლები:
კონია ერისთავი, ეკვანი მიქელაძე, თა-

მარ წულუკაძე, სანდრო ანბეცელი, კო-
ნსტანტინე გამსახურდია, ტიციან ტაბიძე
და სხვები. საუბრობდნენ პოქნაზე, თე-
ატრზე, მუსიკაზე, მხატვრობაზე, მღერო-
დნენ ქართულ ხალხურ სიმღერებს. იმა-
რობებოდა ქართული ხელოვნების შესა-
ნიშნავი საღამოები. თეთი თინა წერე-
თლის ცეკვა „უზუნღარა“ ხომ ხელოვნე-
ბის ნამდვილი ნიმუში იყო.

ამ ოჯახში იზრდებოდა 22 წლის ასა-
კამდე ქალბატონი ნინო, რასაც გამუღღ-
ღით იბხენებდა სიცოცხლის ბოლომდე.

მომავალმა მუღღლემ ბატონმა ვასო
გოგოლაძემაც მათი საშუალებით გაიწი-
ო. იგი და ეს მოზღა დანამოს სტადიონზე
თბილისის „დინამოს“ ერთ-ერთი მატჩის
დროს, როდესაც ღამაში წველით - ღეო
და თინათი მოზიბდული ვასო მათ სა-
ხლამდე გაქვდა და დაინახა, როგორ გა-
მოეგება კარებთან, ფერაასაკით ღამაში
გოფონა - ნინო, ნინოს ხილამაშით მოეგ-
აღობებოდა ვასომ იმ ღლიდან მოსვენდა
დაკარგა. რაც მათი ქორწინებით და მშე-
ნის ოჯახის შუქმნით დაგვირგინდა.

ლეო და თინა თიანთაძეები ჩემს მო-
ბლები იყვნენ, ხოლო ქალბატონი ნინო -
ჩემი დედიდი დედა.

მე და ჩემს ძმას თამაზს იგი განსაკუ-
თრებულად გვიყვარდა.

წვეულმა 37-მა წელმა ჩემს ოჯახზე
მთელი სიღატაკით ვაღაიარა და შუემღე
ნინომ მიტოვა გავციწია უღმდამოდ და-
რჩენილ დაძმას.

ბავშვობის რაღაც პერიოდში მომიწია
ნინოსა და ვასოს ოჯახში ცხოვრება, სა-
დაც აძეურად მე ვითოვებოდი ნანას და
თემურის ურფოს დიდ და ასეა დღემდე.
მინდა ერთი დეტალი გავისენო ნი-
ნოსა და თინას ცხოვრებიდან.

ყურაზე, კობის ქუჩაზე ცხოვრობდით;
იღვა 50-იანი წლები; დღემდე თინა ახა-

ღდაბრუნებული იყო 10-წლიანი ვადასა-
ხლებიდან. მე სიღა ახალდამთავრებული
ქმინდა, ჩვენთან სტუმრად მოვიდა ნინო
და თავისთან, რუსთაველზე წასვლა შე-
მოგვთავაზა. ოპერამდე ფეხით ვიარეთ.
წინ ღები - თინა და ნინო მიდიოდნენ,
ისე იყვნენ გართოლები საუბრით, რომ
გამკელე-გამომღელეს ვერ ამწეედნენ.
მე განებე უკან ჩამოვრჩი, რომ ხელი არ
შემეძალა მათი საუბრისათვის. იმ დრო-
ისათვის თბილისის ქუჩებში მანქანები კა-
ნტა-კუნტად დადიოდნენ და ქალაქის ამ
ცენტრალურ მონაკვეთზე საკაო ხალხმრავ-
ლობა იყო. არ ჩაუვლია არც ერთი გა-
მალული, ქალი იყო თუ კაცი, ხნეირო თუ
ახალგაზრდა, რომ ამ შუქრეზულევიდნენ
და მათი სიღამაშით არ დამტებრიდნენ.

ამ დროს ჩემთვის, 17 წლის არც თუ
შეუგედავი გოგონასთვის არაივის მოუხე-
დავს, მე მიეკვებოდი მათ და სიამაყით
გული მვესებოდა.

ამ ორ ულამაზეს დას ჰყავდათ კიდევ
ასევე მშენიერი, ორი უნიჭიერესი მძა-
ღუნისური პრემიის ღაურგატი, ინჟინერი,
ვინა-ყუმის არხის ამშენებელი, მსოფლიო
მნიშვნელობის პიროვნება - კაო წერე-
თელი, რომელმაც პირველმა მასცა წყლით
თურქმენეთს და მისი სურათი დღესაც
ბევრი თურქმენის ოჯახში მკიდია. თუ-
რქმენებში არსებობს საკურნალო წყარო,
როდესაც წერეთლის წყაროს ეძიებან.

იგი თბილისში დაიგზამდა, ნინოს ოჯა-
ხიდან. დასაუღავნებზე თურქმენეთიდან ჩა-
მოვიდა მთავრობის დღეგაგატი. 10 კო-
ცის შუამდგენლობით და მოითხოვეს, რომ
დაეკავშირებოდათ თურქმენი ხალხის
მოთხოვნა - მათთვის გაეკვტებინათ ბა-
ტონი კაოს ცხედარი თურქმენეთში, რა-
ტუნე რასაკურნელია, უკან მითვს.

ბევრი ისაუბრეს კაოს მოღვაწეობაზე,
მის ამაზზე, კეთილშობილებაზე, ხალხთან

ურთიერთობაზე, თავადურ ხელგამწილობაზე და ა.შ.

მიუხედავად ჩვენი ქართული ტრადიციული კომპლენური ცერემონიალისა, ისინი უკმაყოფილონი დარჩნენ კაცოს ჩვენებური დაცრებადებით. ისეთი პატივი ვერ მიაგეთ, რისი ღირსიც იყო. ჩვენთან მას ხალხი ხელში აგვიანდის, ჩოქვით მიყვებოდა სასაუღამოდ.

არსებობს გემი - ენულოჭრული „კაკო წერეთელი“, კიდევ მრავლის თქმა და წერა შთობდება კაკო წერეთელზე, როგორც პიროვნებაზე.

სამწუხაროდ, მისი თურქმენეთში მოღვაწეობა განაპირობა იმ დროს არსებულმა პოლიტიკურმა სიტუაციამ საქართველოში და რაოდენ დასანანი, რომ დღევანდელ უამრავი მიწინავე ახალგაზრდა მასობრივად მიედინება საქართველოდან.

ხილვ მკორე მძა - საეღე, რომელიც მამის სახელს ატარებდა და მამის საცილობასაც გააკეთა, მოღვაწეობდა ერევანში მთავარ გინეკოლოგად და გახლათ ვეკლასათვის საეყრული ექიმი მთელს ქალაქში. იმდენად, რომ ნებისმიერ ტაქსის მძღვლს შეეძლო მებაგვის მძვეანა ექიმ საეღე წერეთლის ოჯახში.

ნინო წერეთელი იყო ძალიან საინტერესო და მრავალხერზე განათლებული პიროვნება. იგი კითხულობდა ლექციებს ინდუსტრიულ ტექნიკურში მათემატიკას და თეორიულ მექანიკას. გარდა თავისი საეცლობისა ინჟინრობისა, შესანიშნავად ფლობდა, როგორც ქართულ, რუსულ, ასევე საზღვარგარეთულ კლასიკას. ძალიან ბევრი ნაწარმოები იცოდა ზეპირად. იყო საოცრად ნათესი და ერუდირებული. განსაკუთრებით ეთაყვანებოდა აკაკის და პუშკინს.

სიცოცხლის ბოლო წუთამდე არ შენელებია კითხვისადმი სიყვარული. შენარჩუნებული ქმნიდა ხალხის ნიჭი, ენაწილობრივ და ფენომენალური მტესიერება.

მე ძალიან მსიამოვნება მასთან ურთიერთობა. ბევრ რამეს ესწავლობდი მისგან.

ნინო წერეთელი სიცოცხლის ბოლო დღეებში სულ ჩვენს ხსენებაში იყო: თინა, ლეო, თამაზი, შვილი, და ეს არ იყო შეუთხოვარი. სიკვდილის წინ ის იმ ოჯახში ტრიალებდა, სადაც გაატარა თავისი ცხოვრების უღამამეტეს წლები და ისევე მითათნ მიმსჯაროდა - თინა, ლეო, მოვილიკა, მოვილიკა, გიბახილიკა.

ნინო ჩემი ცხოვრების ნაწილი იყო. წავიდა კიდევ ერთი და ბოლო წვერი ჩემი ღამეში მშობლიური ოჯახიდან და თან წაიღო ჩემო გულს დიდი ნაწილი.

„თავსაფრინი დედაკაცი“ მოწყალეზას ითხოვს

რემს ბავშუობაში რუსთაველის პროსპექტზე მათხოვარს ვერ ნახავთ, დღეს კი მარტო ოპერის წინ, მიწისქვეშა გასასვლელის ოთხივე კიბეზე სამ-სამი მათხოვარი მაინც ოხს-ბავშვებიან, უხისთლო, ავადმყოფი, მიხუცი... ზოგჯერ შავსათვალნი პროფესორიც გამოინდება ხოლმე პატარა ჩალის სკამზე მყურძაღვითი ჩამომჯდარი, მეუღლის წამლებსათვის მოწყალეზას რომ ითხოვს.

ამასწინათ ერთი „ახალი“ დედაკაცი გამოინდა კიბის თავზე. დაკრებულნი, ნაოჭბსებული „ოპერები“ ეცვა ზედნედ, თავზედაც შავი, დაკრებული თავსაფარი მოეხურა - მარტო ნიკაპილა უჩანდა. სამოწყალოდ გამოსწავლილი ხელი სცივისა და სირცხვილისაგან უწყალოვდა. მეტერამეტე საუკუნიდან გადმოსული გვერდითი, გამკვლელები განსაკუთრებულ ვურადლებას იჩინდნენ მის მიმართ. მინდობა, გამოვლადარაგებობი, მაგრამ ვერ გაბედე. მესამე დღეს კი თვითონ დამულაპარაკა, - ძალიან თბილი და მადლიერებით საესე ხმა ქონდა, - საოცრარია, როგორ დამიმხსოვრა, - თვალები საერთოდ არ უჩანდა შტაპელის თავსაფარში.

- სახლში არავინ ვგავთ-მეთქი?
- კი, დედა, როგორ არ მკავს, შვილი მკავს ინეაღილი, სამი შვილი ყმაწვილობაში მომიკვდა სახადით, ეგ გვიან შეშეძინა, - ისე გაკბარულ ციე ნიკას არ ვკვარები, მუდელე თანამდებობის პირი იყო, დღემდე უხერხობრივად ვერაზე, მცე კარგი სახსოვრობი მქონდა...

-მერე, მერე რა მოხდა, აქ რატომ დგხარობ?

-მერე, დედა, ომი მოხდა და უტყდებოდა... მეუღლე სოხუმის დაცემის დღეს ინეაგრტით დამულევა - ბავშუობა სოხუმში ქმნიდა გატარებული და ვერ აიტანა ამხელა ტრავმეკლია... მამის მიერადა, დაიქცა ქვეყანა და დამთავრდა ვეკლავფერ-მეთქი, მაგრამ რა ვიცილი, კიდევ რა მელიოდა... ბიჭი მამის სიცოცხლეში დაეკრწიდა, თუმცა შვილი არ უჩნდებოდათ. ბოლოს, დიდი მუწინალობის შემდეგ დაირსულდა ჩემი ძაღლი. ვითეფერ, მუშეკვლა, ოჯახი განმისციცხლდა-მეთქი, მაგრამ... ისეთი ავარიამში მოვეა ჩემი შვილი, მაქსანა ვერაოდ იქცა, თავად კი ძლივს გადამბრინა... ავეჯს, ჭურჭელს და ოქროს საბეკვლებს ჩემი ოქროს კიბელები მთავრებდა, მაგრამ მაინც ვერ მოვაფრევე იმდენი, რომ შვილი გერმანიაში წამეკვინა საზღვარგარედი. ბოლოს ბინაც გავეყდე და ჩემს საცოდავ ბიჭს სიცოცხლე შეუწარწინე. გერმანიიდან დაბრუნებულეზას ახალი უბედურება დაგვცხვდა, - რძალს აბორტი გაეკეთებინა და გაყრამზე ვანცხადება შეეკანა სასამართლოში...

- გათხოვდა?
- არ ვიცი, დედა, ჩემი უბედურების ვარ გაბრუებოდა, სად ვეიბო მისი გზაკვლია... ისე, სიყვარულით შერთვის ერთმანეთი!.. ჩემს ბიჭს მართლა უყვარდა, მას კი ჩვენი ქონება ჰყვარებია თურმე!.. ახლა ერთ პატარა ოთახში ვცხოვრობთ მე და ჩემი შვილი, ავეკე, მააწმინდაბე - გუმბი ზურფები მინახა და შუმწრუნებულა მითხრა: დედა, ეს რა ვიკადრებოდა! - მუხუშხიზარის ვყვილ-მეთქი, - ვიცრე...რა ვუნა, დედა, აბა, თავი სინამარში მტრინა ამ მიმდებობა გახვეული რომ ვეკვარა, მაგრამ სესხის სასესეზე უნდა, ახლოდლებს მე იმდენი არა აქვთ, მუდამ რომ მიმძებნონ საზრდო, შეგულს ზომ არ მოვკლავ მთხოვს, - სანამ ცოცხალი ვარ, მიუტან წლეკმას, მაგრამ, როცა მოვეკვები, მამის რა ვუკვლება! - ცრემლები დაპლუბით ჩამოსცივებდა, სულ დაუსვლელი გულისპირი...

- დმერთი მოწყალეა-მეთქი, - ვანუგეშე და დავეშვიდობე, რადგან მე რომ მესაბრუებოდა, გამკვლელები ფულს ადარ აძლევდნენ, არა და, ერთ ღარს მაინც მთავრეკვება, ამ ხნის განმავლობაში.

რომ წამოველი, მერედა ენანე, რომ მისამართი არ მციეთხავს, - რატომღაც მტკინა, მორე დღესაც გამოვიდობა, მაგრამ, სამწუხაროდ იმ დღის შემდეგ ის „თავსაფრინი დედაკაცი“ აღარ მინახავს. მე კი ვეყვ, ვეყვებ მოეღო რუსთაველებზე, ვეყვებ მიწისქვეშა გასასვლელის კიბეებზე... ვეყვებ არა მარტო მძინებში გახვეულ მიხუციზე, ვეყვებ მის ვოილე რძალსაც, რომელთანაც მხოლოდ ერთი კითხვა მკვქს:

- დმერთი არ ემინა?!

სულა წონასწორობა დაიბრუნა

„ციც ამ ქვეყნის ტყველ-მართალი, ჩემი თავის არა ვიცი რა!“

ამ სიტყვების ავტორი შესანიშნავი ფრანგი პოეტი ფრანსუა ვიონი ოჯერ მოხდა ციხეში-კრიხელ შემთხვევით შემთხვევა ციცი. მორედ - უღანაშუალოდ სასვე ხდება ზოლმე, ბუნებრივად ჩამობრინობს...

შუქებისადა ადამიანი, საყოთარ თავსაც ვერ შეიცნობს ხოლმე. ხდება დანაშაული და ადამიანს ციხეში ხდება, მაგრამ რაოდენ სამსენელია, როცა ეს ადამიანი - ქალია...

საქველმოქმედო მისიით საქართველოს ქალი საბჭოს წარმომადგენლები, მოაწინააღმდეგებდა და ისანი-სამეურნოს რაიონების საკრებულოთა დელეგაციასთან ერთად ქალი კოლონიას ეწვეოდა. პროდუქტებითა და წინებით ხელაშეწყობებულმა შეკავიჯეთი ზონაში, სადაც გულთბილი მასპინძლობა ნავეჯათა ქალთა კოლონიის უფროსმა, მაიარმა მეფა აღინაძა.

უნახეთ საქართლი ზონა, საბჭოური, სადაც სამი მჯავრდებულ ქალბატონი ვეკვლებს დიდი მინდობით და მზრუნველობით უფლის. საშუალოდ საბჭოში 50 საყვარელი მანქანა აქეთ და შუაგულს ეღის. აქვე განხილეთ გრა-კრების კურსები, სადაც პატიმარი ქალები სურვილის მსხვერპლ სწავლობს/სასწავლო მანქანა გამოიყენებულ ქს ზინადა ვეკვამის ნაქუჩაში საყვარელი მანქანა/

ვევლებ თვალმისაცემი ხისფოთავა, სამრეცხაობა შესაბამისი პირობათა მრავლივე აქეთ დნი და თბილი წყალი, პატარა საკამო-ფური დარბაზი პატიმართა ნაკეთობებით, ნახატებით და ნაქარვებით არის დამშვენებული, კლებში მხადება სუფიქსი; სახეობი სპორტე-რთოდ უმხადებოდენ მორედ დღეს ქართული ესტრადის ვარსკვლავთა და პატიმართა ერთობლივი კონცერტი იყო დავებოდა.

შუხედნა თბილი გამოფა, დელეგაციის წარმომადგენლები არა-ერთობს იყენენ ნამყოფი კოლონიები და პატიმრებსაც კარგად იცნობდენ. ვაიძართა გულხადილი დაილოცა, ვეკლა თავის საიქმელს ამბობდა, მხელი საიქმელა მსჯავრდებულ ქალთაგან ვინ ცნობდა და ვინ-

არა, მაგრამ თავის მართლებს მათი მხრიდან, ცოცა არ იყოს, ნაკვი-ანველ შექენებოდა.

პატიმარ ქალებს ერთი საერთო სიმართლე ჰქონდათ - თვალგმის სინარელის ცრუბი, რომლსაც არც ერთი მათგანი არ მალავდა და რომელსაც, სამწუხაროდ, ვერაფრით ვუშველიდით...

ქალი საბჭოს თავმჯდომარე, ქინა ზინადა ვეკვამე შეამდგო-მლობა აღიქვა მათ. ვის საქმეს აღმინისტრაცია განიხილავდა და შეწყველობს დინად ცნობდა. აქვე დაიგვიმა სარეამარტო გამოიყენის მოწინაობა, გრა-კრების კურსების კურსდამთავრებულთათვის დილომე-ბისათვის თანხის გამოყოფა, პროდუქტებით, წიწებით, უკრალ-გამე-თებით მომარაგება და სხვა.

ეს იყო თბილი დავეშეშელობით ერთმანეთს, რომ უეცრად ერთმა პატიმარმა გვიცხობა:

„ყო მაგრამ ჩემის საძლიერების არ ნახეთ? მოგერუნდით, შევევით ვატირადებულ კვლავსა, სადაც თურმე ერთნაირი რწმენით დავილოდებ მართლმადიდებლებსც, კაიოლივე-ბიც, უმსლიმანებსც, ვერაღებულსც...“

„როგორ?!“ - ვოცხება ვერ დავფერე შე. *
„ეს დღერთის სახეა. დღერთი ერთა და ჩემ მას ვევათვენ-ბით!-მაისაუხეს ქალებმა.“

კოლონიიდან სულ სხვა ვარეშობა, დარეგების სახსლემი მოხვევით, სადაც უსათიხეობი მონახვებით და მორჩილები ცხოვრობენ, მათი გზა წინადა რწმენით და უფლის დღებით არის გაჯერებული. ვეკვამე-ბული სხეურებით დღურება მარამაზა დავეკვლა და ჩაითა და მონახე-ბის სახსლავე უეკრებულსი მარამაზის მურაბით ვევათმასპინძლობდა.

თქვე უფისცვალებს ეკვლავსაში სათილები დავანათეთ, დღერთს ვეკლა გაჭირვებულის, მათ შორის მსჯავრდებულ ქალებს შევლა შევხიხეთ და სულმა წონასწორობა დაიბრუნა.

ლილია მათიხინი

საქართველოს ქალი საბჭოს წევრი.

პროზა

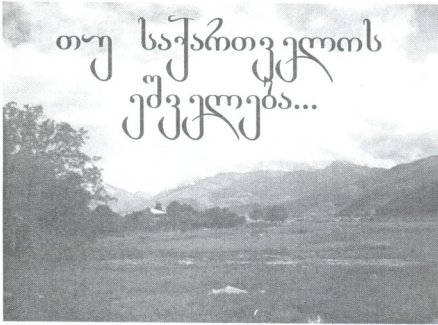
სამაგთოველოც ძაღლია საბჭოში

საქართველოს ქალი საბჭოს წევრებს მონახულს მჭეობს ათი-რბეტი მოცულობის სახეობის კოლეჯი და სასწავლო ნივთობა და ტრბილული დასაწერებს პატარა ხოლი ტექნიკური უნივერსიტეტის ჰესანტრბილი უფლებების დეკანა აღიქვ ცნობდა და ამავე უფუ-რდებებს ქალი საბჭოს თავმედ მარინა ხარტაშელმა სოლოფერი ჰე-მანტარბილი ტრბილი ვადასეს სოლის პედაგოგება და მისწავლებს.

ქვეყანაში არსებული როული სოციალურ-პოლიტიკური სიტუაციის ფონზე საქართველოს ქალი საბჭოს წევრები ანტეგორუფიცილი სა-ბჭოს ერთი-ერთი წევრის რ. ლორთქიფანიძის შეხედნით და იმეკვლებს სამთავრობო უფლებებშია არსებული კორუფციის ფაქტებს. შეხე-დავით შეხევე შეხმუნებუთა და საყოთარი წინადადებებით გამოიღენ ქალი საბჭოს ბრბე. ზ. ვეკვამე ვადასესობის რ. ვადასემული, ე-ქეპრტლებს. პოეტი. ნ.ხანარაძე კომპოზიტორი ნ. დღამპელი, მხა-ტრანი ნ. იუზარბაძე, აუზნების ქალი საბჭოს თავმედ რ. კუხაბა-შული და სხვები.

თანამშრომლობა და ქველმოქმედის მნიშით ქალი საბჭოს წე-ვრები მონახენ საჭირო სახისიტრბის ადვანტის ესტრებნენ, ეს-პორტე-რებს კურსანტ ვოგერებს და სახსიხეობი საწყოებაც ვადასეს მათ. აქეთაი მონახილბოდენენ: ვადასესობის რ. ვადასემული, ქინა ზ. ვეკვამე უკრალი „საქართველო ქალის“ რედაქტორმა ნ. მეკლავე, პოეტი თ. გოთია, კომპო-ზიტორი ნ. დღამპელი და სხვები.

საქართველოს ქალი საბჭოს წევრებს მონახულს ხანდაზმული სახლი „საბანე“ და მის 67 ბინადარს ეკვბის პროდუქტები, მეცადებებია და უკრალ-გამეობით ვადასეს. აქეთაი მონახილბოდენენ ესტრბე-რბი დამარე ცუცხიხიხი და მასი მონახილბობა, რომელსაც მურაფერი კონცერტე შეხენ ხანდაზმულთა და კვბის პროდუქტბიც მოუტანეს. ხანდაზმულია სახლის დარეგებობა ქინა მური ვოგერმა მადლობა ვადასება ქალბატონების გულმოსწავლბობისათვის და განსაკუთრებულ მადლიერებით მონახენა ამაყად ვერბანათი მღელაწე ჩემი თანამე-მულე ქინა მეკლი ვოდასესე, რომელიც უკრადვებს არ ავლებს სახლის ბინადრი და ფანასერ დამბრებას უწევს მათ.

თუ საქართველოს ქვეყნებს...

წინ დიდი გზა ედო. სისხლის აუტანს გამოქცეულნი ჩვენითიდან. კავკასიონის ფერდობებზე ბილყებს მოკვეთდნენ. მოდიოდა დიდი ოჯახი შვილებით, შვილშვილებით. განაფუხულს პირი იყო. პაერი ონდვ შემობარდო. დღისით მუხუბ თბუბდნენ, ღამით – კოცინიან. ცხენებზე აიდებულ ბოიჩინებიდან თვალდაჭკვეტილი ბაღლები იცქირებოდნენ. ხეკურეთში უცხო სტუმრებს ხელგამაღლი შეეკვებნენ. თუ-შესცა გულადი დახდნენ. ცხარად დაუკლეს, საცხოვრებელიც კი შესაფუხეს; მასწინლობით გაიკეთებდნენ წაოხრდნენ, არ იცოდნენ, სად განკურნულიყვნენ. ცხენები აღზინის მომანახეს ნაპირებს მოკვეთდნენ. ხეობას რომ მიუახლოვდნენ, ასულიანი ხეებიან შეჩერდნენ და იქაურბანს თვალს ვერ მოსწვივდნენ. გზა აიარ გაგრძელდნენ.

● შეკა ხანგოშვილი

პირველი ჩვენი, რომელიც დიდი ოჯახით ულამაზეს ხეობაში შემოვიდა, დუი დამშოელი იყო. სოფელი დღისიცი მან დაარსა 1826 წელს.

ადგილობრივი თავადები მათ გამოიჩინეს კმაყოფილებით შეზღუნენ: ჩვენები კარგი მეომრები იყვნენ და საქართველოს საზღვებისპირა მიწებს ლეკების შემოსევებისაგან დაცვდნენ. ოცი-ორი წლის მერე ხეობას ჩვენი ჯოჯოლა შევიდა... სოფელი ჯოჯოლა სწორედ მის სახელს ატარებს.

ერთობლივს მიყოლებით წმინდებდნენ ქისტური და ქართული სოფლები (ქართველებს შუა საუკუნეებში აქაურბანს აყვავებული ჰქონიათ და მერე ლეკების შიმით გაიხიზნულან). აღმინანები მრავალდობდნენ, ერთმანეთს ენათესავებოდნენ და ოჯახებს ქმნიდნენ. ქისტები ქალბნის ამოღებულ ტანს, თეთრი პირისახზე, ცისფერი თვალნი ბევრ ქართველ ვაჟსაც უტოვებდა გულს. მათი შვილები ქართულად იდგამდნენ ენას და ქართულ სკოლაში დადიდნენ.

საუკუნოვანი სიამტბილობის შემდეგ ცხელი წერტილი გაჩნდა პანკისში. ბოროტი ხელი ქისტთა და ქართველთა გაითიშება, მათში მტრობის ჩამოვლბას (ცილობს). ხეობა ფუნხე დაეს. ერთდგურული პანკისლები კრიმინალებისაგან, სხვადასხვა ჯურის დანაშაულებებისაგან ქართული მიწის გაქურდნას ითხოვდნენ. ქისტები შხად არიან მხარში ამოუღდნენ ქვეების სამართალდამცავებს და საქართველოსათვის თავიცი ვაჩინეს. ერთ-ერთი მათგანია ქისტთა ქალ-ბატონი **მეხან ხანგოშვილი**.

— ჩემი თავგანწირვა არ უნდა გავვიყინოდნე. მე იმ პირველი მოსახლის შთამომავალი ვარ, ქართული მიწა რომ არჩია სამოსახლად. დღის მამინ 6 წლის შვილიშვილი ჩვენში ჩამოვყავ, რომელიც პაპა იყო მამაჩემის. მისი ხმალს გეგნობ ოჯახის რეულიყვია. მე კი დიდი პაპის დანაბარებს ვისრულებ. მან დავკო-

ბარა – გვეყარდეთ საქართველო.
... მას კავკასიურ სახლში შუხვდი, სადც კავკასიური განყოფილების ჩინურ-ინგუშური სექტორის ხელმძღვანელია. ქართველ ბავშვებს აცილებდა, რომლებსაც ჩინურს ასწავლის.
— არიან სწავლის მსურველები? — შეეკითხე.
— არიან, რა თქმა უნდა. შარშანაც იყვნენ და წელსაც მოიფინენ.

მაგიდაზე ღამაზად გაფორმებული წივნი ელი, რომელშიც თავმოყრილია ჩინური ზეპირსიტყვიერების უკუელესი ნიმუშები: მიმართები დვთაბებისადმი, მითები, ლეგენდები, ანდაზები, გამოცანები, ქართული და რუსული ფოლკლორის ზოგიერთი ნიმუში. იქვეა მათი თარგმანები ქართულ და რუსულ ენებზე. წივნის რედაქტორია კავკასიური სახლის დირექტორი, მწერალი ნირა გელაშვილი.

დიდი შრომა ჩაქსოვა ამ წივნის გამოცემაში შექმნა. რამდენიმე წლის წინ იორდანიამო ყოფინსას ბევრ საინტერესო ლიტერატურას წააწვდა, მათ შორის ჩინურ ფოლკლორსაც. თან წამილი, ქართული თარგმანები მოამზადა და ჩინური და ქართველი ბავშვები გაახარა. წინააღობა ზეპირსიტყვიერებამ ისე გაიტაცა, რომ სადსერტაციო თემად ჩინურ ფოლკლორიდან საგმირი კოსის არჩია.

მისი ცხოვრებით დაინტერესდ, საკმაოდ ენაწელიანი აღმოჩნდა.

— პანკისში, სოფელ დღისიცი დავიბადე. მამა – ხასო ხანგოშვილი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ სოფელში ქართულ ენას და ლიტერატურას ასწავლიდა. დედამ, დარჯიშ თვალისი პედისტიტიტული დაამთავრა და მთავრტების მასწავლებელია დღისის ქართულ სკოლაში. მეც ეს სკოლა დავამთავრე 1986 წელს. მათმეატყა მიყვარდა, განსაკუთრებით კი – ფიზიკა. ამიტომაც მოვხვდი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტზე. ძალიან მიყვარდა ჩემი სპეციალობა და, რადგანაც უფროსი და მედინა გროზნის უნივერსიტეტში ასწავლიდა, მეც იქ ჩავედი, იმავე უნივერსიტეტში ფიზიკის ფაკულტეტზე ასისტენტად მიმიღეს. მედინას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის დირექტორის ფაკულტეტი აქვს დამთავრებული. ექვს ენას იცოდის, ახლახანს თბილისში საკანდიდატო დისერტაცია დაიცვა.

სანამ ჩინეთში იმი დასიყვობდა, გროზნოში მშვიდობიანად ცხოვრობდით. პირველად რომ ქალაქი დაიბნა, შემთხვევით ქუჩაში აღმოჩნდი.

თბილისში ჩამოვდილი. დამ აქ გააბეძულა პედაგოგიური მოღვაწეობა. მე უცნობის დასთან ერთად ცხოვრობ, რომელიც სამედიცინო ინსტიტუტის სტუდენტია. ბინა არა გვექონდა, მაგრამ ქართველმა გაგვიმართა ხელი. ჩვენი ხეივანი ნათესავი, ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი შამალ მეთეკაური იმდენად გულმზურვალად აღმოჩნდა, რომ ორთახიანი ბინა დაგვიბოძა.

— ასეთი ქართველი გულშემატკაობარი ბევრი გვაყო?

— ქართველებში დავიბადე და მათთან ერთად ცხოვრობ. მათ შორის ბევრი ჩემი მეგობარია. ჩვენს ოჯახში ქართველები ისე მოდიან, როგორც საუბარო სახეობა. ბევრი ჩემი მშობლივი დიდილი და ძმობლია. ასე შევიძინე ქართველი მამად, მამაჩემის დიდილი და უსაყვარელი ჩვენი ოჯახისათვის. მეგობ დღილიმ-მამობლიმ გურჯაანში – გვიმი გვიგობლის მშობლივი თამარი და ძირიანი, ყოველ დღესასწაულზე საკუთარი შვილივით მომიღებია. ჩემთვის მურაბებს და მწიწლებს მზადდებენ, ხურსათით მამარაგებენ. გვიმი კი ჩემი შვილიშვილია. როცა მჭირდებოდა, ყოველთვის ჩემთანაა. დღერბოთა ერთი დღე რე მაცოცხლებლის მათ გარეშე. მეგობარი პანკისელი ბევრი მეყავ. მათთან ყოველკვირა რომ არ ჩავიდი, არ შემოძლია. დღეს ხალხი სავიგებელმა ჩავარდნილი: ვინ შემოუშვა ჩვენს პატიოსან ხეობაში კრიმინალები, გამტაცებლები, ნარკოტიკების მოვაჭრეები? რა თქმა უნდა, ვეკლავები გამხიზნული და წინასწარ დაგვიგმობია. უნდათ, ქართველებს წაგვიყიდონ, იმი გაიანდონ. არაფერი გამოუკეთია. ჩვენ პროფიტაციაზე არ წამოვიკვებით. პოლიციასთან პასორბანის თავიანი ახსნა აქვს – შემოსავლის წყარო ნახეს.

● დევი თარხან – მოურავი და ნოდარაიკო ჩხეიძე

ვეთელ პრესასაც ვაფიქვად ვაფიქვად დაიხვეწება ქართული ფერბალი-სტეკა, როგორც მამას სწავლა. პუქმის როცა ვეიხვილი, სულაც არ ვერჩნობ, თუ ორი საუკუნე გავსირებს მასთან. მამას დასაყურებელი უფროდ ახალი სხეულები, საცარი ადქმის ფარი ქაინდა, ლექსის ერთი სტრუქტურით. პრების ერთი ფრანთი შექელი ავტორის ნიჭის გამოკვლენა, ბუნებრივ იქნებოდა, როცა გვაყვას აკა მორჩილაც, რატი ამბობდებოდა, სხვა ახალგაზრდებს, ის ხომ თავისუფლად დასწრებო, პროგრესული ადამიანი იყო, მისი მოქალაქეობრივი მორჩილის, როგორც კრიტიკოსი ბოლშევა და ბაღდაშვი არასოდეს აფრცხვანდა, კრიტიკის კრიტიკურებს მტკიცედ იცავდა, როცა მამას კრიტიკულ წერილებს ვეიხვილი, დღევანდელი გადასა-

გაზედვადი მოთხრობის დაწერასო, ან როცა იტყობა, შენგან ნა-მდელი ჟურნალისტი დღეგებია, წყალი არ გა-უვიდოდა. ცოცხალი რომ ვფიქვადიყო, საინტერესოა, როგორ შეხედავდი ვეიხვილ პრესას, რომ ნარკვევის ფანრი თითქმის აღარ არსე-ბობს, საერთოდ როგორ შეაფასებდა დღევანდელ მწერლობას და ჟურნა-ლისტიურ საქმიანობას, იქნებ თქვენ წარმოიდგენა გაქვთ ამაზე?

– მამას ვეფლა თაბახის უმარაო მეგობარი პავლეა. ვეფლა საცვალობის, უფე-რდა მოგზაურობა, მისი პიბი წიხნი იყო, იქნებ გა-ტყვებებაც ქაინდა, დღეს ამზე არასოდეს უოქვამს, არც უფრესია, არც უწე რეკლეია. მამა ისეთი უსიბოლოდ იყო, თვისს ტყავის არ მოეყრებდა.

დავამთხვავებდი ქართული ფერბალი-სტეკის, როგორც მამას სწავლა. პუქმის როცა ვეიხვილი, სულაც არ ვერჩნობ, თუ ორი საუკუნე გავსირებს მასთან. მამას დასაყურებელი უფროდ ახალი სხეულები, საცარი ადქმის ფარი ქაინდა, ლექსის ერთი სტრუქტურით. პრების ერთი ფრანთი შექელი ავტორის ნიჭის გამოკვლენა, ბუნებრივ იქნებოდა, როცა გვაყვას აკა მორჩილაც, რატი ამბობდებოდა, სხვა ახალგაზრდებს, ის ხომ თავისუფლად დასწრებო, პროგრესული ადამიანი იყო, მისი მოქალაქეობრივი მორჩილის, როგორც კრიტიკოსი ბოლშევა და ბაღდაშვი არასოდეს აფრცხვანდა, კრიტიკის კრიტიკურებს მტკიცედ იცავდა, როცა მამას კრიტიკულ წერილებს ვეიხვილი, დღევანდელი გადასა-

ხედლის მეცერს, რო-გორი ობიექტური შე-მეცხვებელი ვოფლა. წე-რეო კლასიკული სერს ერთგან – რა საინტე-რესოდ, დამაყურებლად წარმართავს ნოდარ სხე-თე თანამედროვე ლი-ტერატურულ პროცესე-ბის, მამან, როცა პრე-სის თავისუფლების გა-რეზერვაცი არ შეინიშე-ბოდა, ამ განადებულ ლანძღვა-გინების კოი-ანტელში ვერ წარმი-მდგენა, თუცა დღმად მეტრა, ვეფლავის თასე ღირსეულად გაართმე-ვდა, არ შეიძლებოდა მისი ხედვის არეალს ახალგაზრდა ნიჭიერი შემოქმედი არ დეინა-და მქრთიდი არ გადა-ფარებოდა, კაცე, რი-მელიც კრიტიკულ ტრა-დციებით იყო ნამაზდე-ლები, ეპოსე მიფლი სა-უხრით უსწრებოდა, თუცა არ დაქვებოდა მოწინააღმდეგეები, თვალე გადა-ვეთლი წარსოვლ – რა უფეეს ერის ბერძნულს ილაა ჭეკუეადეს, სულხან-საბა წვეთი როგორ აირეს, ჩემს აზრით, ნიჭიერი მწერალი დღესაც ბეჭედა, ვეფლავა ჭეკუეადე კრიტიკოსი.

ვემშობლები ღირსეულ მანდილოსნებს და მაინც უმზარბობის გზნობით ვტოვებ ნოდარ ჩხეიძის საცხოვრისს, დიმიტრი მაქელე-ბენ და მემის სიტყვები – უღმრთესი მაღლობა, რამდენი წელია ამდენი არ მილაპარაკა მამაზე და თურმე, როგორ მომზარბობია!

ნანული გუპია

პოეზია

ნათია ცხაკაძე

და როცა მეგონა ეს თაღი დაიქცა
წველიადა მშანთვა და სიცოცხლეც ნაიქცა
ციხეზრად დაღვარა, თქონსფრად აისხა
იძედა სხვიები
და გამომეგზავნა მათობაზე ხილვები
თითქოს აეღვარდა ჭედართი სამოსელი
დაბრუნდე ფიფილითა აღვრსად
ღმდითი მომხვიე ხელი და ჩამეცხისა:
თუ დინდა ტკივილი ამ ლექსად?
ვწვიმებ, მარგალიტი შემოსის ვეიხვილი
აფდარი პასუხად თაეს ხრიალა,
აღუა უმოზტვლი კრიობით პასუხობდა
პო, დინდა!

თუ ხედები ნეტე
როგორც ფიფილი შემოღვიმის
უწურად ცვლები,
ნეტე თუ ხედები.
14.11.2001.

რა მშენიერი აფდარია
სწორად ისეთი ჩემს გულში რომ დგას,
დღე დღეზღვანდა,
ღამე უსხვიო,
დღე ჭედარია,
ღამე უფელი
რა მშენიერი ფინდალა
ამ ჩემი სულის ამინდის დარი
ნეტე რას ჩემის უტრეზლოდ ჭარია,
ნეტე ზადა სხვიფალა ქალი,
შუქმეწევი, შენივის თეთრად რომ ენით,
სულ დამეიწევე თუერთი ალითინ,
სულ დამეიწევე თუერთი პიბინ,
ხეშმ რომ მოაგვია...
რა მშენიერი აფდარია.

24.05.2001 წ.

უფარსკვლავო ცა უმთავრო დამე,
ურბანი სიფიცე, უცნობი მზარე-
რა ღმრთილა სულის შემეყრედი
მოიახლოვდე, მოთხარი რამე,
ვით მოესალე უღამინ ჩემს სულს
ლექსეი გამზინა – არ ვერა ამ გულს
თუ გაიმეტებ
უცნობი სიფიცე უცნობი მზარე,
მოიახლოვდე მითხარი რამე,
ჯერ კოლე ვეფიქვა...
გადრეგება თეთრად,
თეთრად მორთის მწუხრიც, სამარეც

ახალი ნახვლები

თუ ტკივილია ჩემი საგანე
დამტოვე მარტო,
ღმდესეებად ვხატო,
როგორ მეფადი.
24.05.2001 წ.

იმდენი სინაზე და მოტყავლება
ჩავედი კომუნე შინთვის რომ აუგე
იმდენი საათი და წუთი,
იმდენი დღე და კვირა,
აუციე შენით
ერთი ამისონიქვით რომ დანერეფე,
არ გვერნა აღმათ ნანერეფებში შენე რომ
მოეფიფილია...
18.01.2001 წ.

ო, ამ ზამთრის პირს არ შემატოეო ციციბო
კლდეები
გადამივლდა ქარტეხილები
უფრულ ვეფლებს, უწეობით ნამქრალ დღეებს
როგორ გაიფინა?
ხედვ ციციბო გარსკვლავითის დაფარა ბრეღმა,
ცრემლობმა ჩემმა
არ შეგამშობოსო, არ ნავიქრისო ის ასიბე
ჩემგან რაც დავრნა.

ის უცხო ფარან
იქნის, ექნებოდა მამარე მოსაზრეად,
განავიხლებს წადე თუ კუნდა მაინც დამტოეო,
ცარეფლის ფრთა ვეფარება ამ ვერ
გამამტოვალის
ო ამ ზამთრის პირს არ მამაფიქვად
ციციბო ქაინდა.
მწუხარე ქალაქს, შერბეს ჩემს ნახე
სულის ნათება;
სიფარე მართლად გაკრებება?
28.11.2001წ.

თარგმნა
ნარბიზა მგელაძემ

მარტოგანიაც მეცხეგანიო

თაფლაკურენს ჭამდენ
და მიჭროდენ გზაზე
დათუენი-მოპედით,
ლომენი- პონედით,
ჭაკი რხენით- მგლოენი,
ტრამპავით- კურდღლოენი.
გომბენო როცხით მიჭროდა,
კოლი პაერბურთს მიჭონდა,
კიბორჩხალოენი მყესვა
კოჭლი ძაღლს- ქარიგიით
მიჭროდა,
იმათი სიერლი-კისკისი
ნიავს შორს ტყეში მიჭონდა.
უერრად თითქოს ვაადოდდა,
ყველა ადგილზე გაქვავდა.
სამსინელი, უმყური,
ულვამა და ნითური
ტარაკუნების ფალოვანი
გამომრძანდა ტარაკანი.
ანა გზა და ანა ვანი!
მომრძანდებდა ტარაკანი.
რა ულვამა, ან რა ტანი!
ტარა-ტარა-ტარაკანი,
ვაი!

ულვამა აინვდინა,
ლოამის რას მიანჭინა,
შიშით გულწანსული მხერქებს
ჭირის ოფლი ადინა.
არ დამიწყით ახლო რატომ
ყველას ნამში ჩაგდოაპავით,
ოპ, ოპ, როგორ
გადგანსნლავთ,
დღის სინათლეს კედარ
ნახავთ .
ლმუოდა და ღრიანოდდა,
გულს გადაგიტრიალოდდა.
სპილო შიშით გაოჩნდა,
ზღარბის ზურგზე ჩამოვდა.
ელდისაგან ჯანით მრთელი
გადაყლაპა მგელომა მგელი,
მგელომა-მგელი, ნიანგმა
გომბენო გადაყლაპა,
ო-პა!
კიბორჩხალოენმა განედეს
ურჩხულს ქვემოდან ასეფდეს:
- ასერ ნუ ამბობ, ძიპო,
ულვამა ჩვენ გვახსიაო.
რატომ გგონია თხა თხაზე.

თხა თხაზე ნაკლონაო.
თუ ულვამენით ამყოობ,
ნახე, რა რიგად დანაყოობ.
და გახობდენ უსან-უსან,
გადიარენ უგლოუკლოდ.
თათბირზე ჰყავს პიპოპოტამს
ვეშაპი და ნიანგენი:
თქვენს შორის ვინ ვაყურაო,
ვინ ბრძოლაში ივარგებდით,
ვინ მაგ ურჩხულს
დამარხებენს,
და თავს ამით გამოიჩენს,
საჩუქრად გავუგზავნიდი
ორ ზაყავს და ნაპის ვირჩენს.
ულვამას თუ ვერ ვაკობთ,
რა მიჭენი ვიქნებითო,
ანა, მძებო, კბილენითო,
ეშენით და ჩლიქებითო.
ჩვენი ძაღა დავანახით
და რხვირ-პირი დაეუწყათო!
მაგრამ ვაი, ვაი!
ტარაკანის რაში ანვდილო
ულვამების დანახვაზე
ტყე-ტყე, ტყე-ტყე, შუკა-შუკა,
გამოიქრენ უსან-უსან.
პიპოპოტამი გავიყუდა ლამის:
ვაი, სირხვილო, მოგვეჭრა
თავი,
უქმად ვახსიათ რქები, ეშვენი
ბრძოლაში თუ არ
გადაეშვენიო?
ხარენო და მარტოგანიო,
რქები რომ გაქვთ ხანაქებო,
ნამოავთ რქებზე მტერი,
აადინეთ ზურგზე მტკერი!
ნამოვავებდითო,
ავადენდით მტკერსო,
მაგრამ ჩვენი ტყავი
გვირჩევნა სხვენსო.
სომ ირთო, რომ გავჭირდაო,
ყველაფერი გამპირდაო.
რქები რქებად დავგვეტკერსო.

ტყავი-ტყავად დაგვეხსო.
სად ვიშოვით, ვინღა მოგვერქმს
ან ერთს, ანდა მეორესო.
შინისაგან ფერგამკრთალი,
პირმოგვეკრასო მტრემა თვალი,
ჟარბასა და ჟინჯირინში
მინსუდა მხერფა შარბჟური,
აღარ ისმის ჩამბრჭობი.
არსაიღან ხმაური,
მხოლოდ კბილიან წყარუნს,
აქ-იქ თუ მოჰკრავდ ნვარდს
მოწახხახე ყურს და რქას.
ვედურთელა ვეშაპები
ისველებენ ქვეშაგებში
იმათ გვერდით სეზიას*
შიში გასაგებია.
მაიმუნმა ფართიფურთით
სწრაფად შვერა ათი ფუთა.
ყველა გაქვევასუა,
ყველა ნაქვევასუა.

ნახილი მიორი

გაიძარჯვა ტარაკანმა,
ტარაკანების ფალავანმა,
ტყუთა, ველთა, მალღო მთათა
ავი შრძანებელი გავდა.
იმორჩილა მხერფა ურფო,
და მათ შორის დაჯდა ქურდაფ.
ბელადივით დაამბკუმს,
სარდალივით ზევრავს
მინდვრებში.
დაფდლებულ მხერგებისგან
ლალასა და ზვარაკს იღებს.
-აბა მარდაფ, ამაღამო,
ნეკრი აღარ დაახანოთ.
თითო მხერგმა თითო შვილი
ჩემს კარებთან დააყენოს.
იყრთ, ვახშმაფ რა მნადია?
მათი გულ-ღვიძლის მნვადია.
მომართვითო ღვინოურ ფოქით
/ტარაკანების განყდეს ქოქი!/
მხერფა მოთქმა აღის რამდე,
ან რა გული უძღლებთ ამდუნს.
საკუთარ შვილს ვინ გასწირავს
ამ ურჩხულის შესწინარად?
ნელი, ლეკვი, ნუკრი, სპოიკვი
/ვინ გაზედავს, უარს ვინ
იტყვის?/
ფეფებს ემშვიფობინან.
მათი რრემლი მავ ზღვას
ერთვის.

საიდანღარ ადრე დღლით
ჩანთიანი კენგურუ
შეშიფრა ასკინკლით,
მზიარული ხტუნვა-ხტუნვით.
- დამიხედეთ ოტროველებნო
ამოღენა მუტრუსუნსო,
ან ვის ეთავყანებინან,
ვის უმეცენ გუნდრუსუნსო.
ან რამ გამოგათავუნანთ,
რომელ რკულში სწერიაო,
ფეხკანკალა, გულკანკალა
საწოდავი მწერიო.
ან სირჩხვილს სად
მიუხვალთო,
ან ტყის ნობათს რისთვის
უამთო,
ფურნის ვია უშველებელ
ხლერებს თავზე დაგისვამთო.
აღესილი ეშვენიოთ,
ამოღენა ჩლიქებითო,
ქხრა მთის იქიდან მოთრეულ
შუჟავს ემორჩილებითო?
კანკალდა ნეჰემოტი:
ვაი, მეონი ვიღარ მოღის.
ფრთხილად, არვინ დაგვინახოს,
უარესი არ დაგემართოს!

შორი ტყიდან, უღრან ტყიდან,
მხრებგაშლილი მინდვრებიდან
სად იყო და სად არ იყო,
პანანინა, ნაწრისფერი
ნელურა მოფრენილიყო.
ტოტიდან გადმოიხედა,
მსწრაფლ გაებადრა სახე და,
მნითურა ურჩხულს ზემოდან,
ზემოდან ქვემოთ ჩახედა.
გადაუფრინა ლომეს და,
გადაუფრინა ფიშკარს და
ულვაშა მტარვალს შიგ თავში,
შიგ თავში ჩაუნისკარცა.
აილო და დაილო,
პირისხატენ ნაილო.
არალო და ჰერი, ჰერი
აღარ არის შრძანებელი,
სამწინელი უღვამისგან
აღარ დარჩა ერთი ღვინურ
ოპო, პო, პო, რა ამშავი
დატრიალდა უღრან ტყეში.
წროოდენა გმირთა გმირი
აყვანილი დაჰყავთ ხელში.
ვირენი ნოტემით უმღერენ
„დიღებან“

მზატვარი ცინარა ტირილბაძე

სინარულს არა აქვს
საზღვარი ფეფების.
გადარჩნენ შვილები,
ვიან და დიდებან,
მინარ გაუზედა
მტარვალს შერკინება!
გზას ჰგვიან ვარები,
ისე, ვით კარები,
ფოტებმა ჩაშრეეს
ოქროსფერ საყვირებს,
ვერძთა ფაფაფები
ულრან ტყეს აკვირვენს.
ფილსუგები მოფრინდენ
სათვალთვლო კოშკიდან:
შესეფეთო რა დაველორი
დავარეს ღამურებმა.
ორმა სპილომ
ერთმა განა
გააჩადა განდაგანა.
მინა ისე დგანდგარობდა,
რავე მთვარე ქანაობდა,
სანახაობა ერთ რამედ ღირდა,
ვეღარ გაუღლო, ჩამოხსუდა
რედან.
ჯერ დაეფა სპილოს თავში
და ჩავგორდა იქვე ტვამი.
ერთობის ძალა ინამეს,
მთვარეს უშველეს იმნამსე.
ემშვენიო, რქებით, ქუსლებით
რას მიაჯედეს ღლურსმენებით.

*სეპას-თეგზია

„პარაუზზე ჩამოკიდებულ ალაიანს“

ლალო ასათიანი

14 იანვარს მას 85 წელი შეუსრულდებოდა, თუმც დღესაც 26 წლისაა. ასე დარჩება მარად. მისი სული ჭაბუკობაში ამაღლდა ზეცად, სულები კი არ ბერდებიან. პოეტმა სიკვდილამდე სულ რაღაც 5-6 წელიწადში აუწონელი განაბი დააგროვა – ლექსები და კიდევ ერთი 2 წლის მანანა, რომელიც სულზე მეტად უყვარდა. და აი, ქალბატონი მანანა ჩვენიანაა.

– მთელი ცხოვრება გულით იმ ტკივილის ტარება, რასაც უმამობა ჰქვია. ალბათ ძალზე მწეღია.

– ის ტკივილი მთელი ცხოვრება მომყვება. მართალია, ახლა ბებია ვარ და შეიღობვებებს ვუვლი, მაგრამ ხშირად შემხსენებს ხოლმე თავს აუხდენელი ბავშვური სურვილი – მამა დამეძახა, მას დედ ხელს ჩაუკვებდი და თავი უნაშროდ მეგანწი.

1940 წელს დავიბადე. 43-ში მამა გარდაიცვალა. იმის შედეგში წლები მისივე იყო. დედა დღეღამე მუშობდა, რომ ჩემთვის არაფერი მიეცოდა. ბებია და ბაბუა თავს შევლებოდნენ, მაგრამ ვერაფერმა ამოავსო სიცარიელე. მამით ობლობამ რომ დამიტოვა, დედა სურათებით მაყვარებდა მამას. ყველაზე მისი ფოტოები იყო გამოყვანილი: მამა და დედა ერთად, მეგობრებთან, მწერლებთან, აბასთუბანში, მამა – მარტო, სეფლიანი თვალებით. ალბათ, ასეთი იყო მამანიც, როცა მეგობარს სწერდა: „... ძალიან უნუგეშო ჩემი ყოფნა, ხანდახან, როგორც იტყვან, მარტო საკუთარი ღანძი თუ ჩრდილი დამრბა მეგობრად და ისიც შინა დღეში. აუღარში სულ მარტო ვარ და სული ამომიქრა. პარაუზებზე ჩამოკიდებულ ადამიანს ვეგავრ, ცისა და მათის შუა განხრულს“.

სამხილი სენი, იმ დროისათვის განუკურნებელი ქვლეკი, სხეულს და სულს უღრღინდა.

თბილისი და აბასთუმანი. აბასთუმანი და თბილისი. ხან ერთვან იყო, ხან – მეორეგან. როცა თავს ცუდად გრძობდა და სისუსტეს ვერ ურეოდა, ცდილობდა საგზური ეშოვნა: იმი იყო, გაჭირვება.

მოიყვებოდა და თბილისში ბრუნდებოდა. მაგრამ აქ უკვე კომპარული სისხრები შემოეჭვა.

„საერთოდ ვერ ვძლებ შინ მყოფი, ვიწრო ოთახში, თითქოს კუბოში ვარ ცოცხლად მღებარე. შუის მონატრული, რომ შუაკვდებ, ნეტა ამზე უარესი თუ იქნება ის კუბო? ამის ბრალია, ალბათ, რომ თითქმის ყოველ დამთბა და დღისითიც, როცა ოღინა წავითვლებ, სულ თავიანთი კუბოები შექმნება“.

მამისადმი სიყვარულს მისი ლექსები და ჩანაწერები მიძილდებო-

ბდა. ვერძობილი სულის მღელვარებას შრომაში რომ იყავივად, ჩქარობდა მოესწრო და ლექსად გადმოეცა სათქმელი. მოასწრო და ასამდე ლექსი დაგვიტოვა. თითქმის ყველა ზეპირად ვიცო. განსაკუთრებით მიყვარს მანანა ორბელიანისადმი მიძირთი, სადაც ჩემს მომავალზე ოცნებებს: „შენი სახელი დაეარტე, მინდა შენ გგავდე მარტო“... „მინდა რომ შენებრ უკადვს და იყოს შენისთანა, საშობოლოსათვის ღელავებს, სანამ სხვადავს – მანამ“.

ბედნიერი ვარ, მის ლექსებში ჩემადმი დიდ სიყვარულს რომ ვგრძნობ.

ამბობენ, მას მარტობა უყვარდა, გულმანათობილი, ზოგჯერ შეცირი და ენამწარე იყო. განა ადვილია მოახლოებული სიკვდილის მოლოდინი! ხედავდა, არაფერი შეუღოდა, საყვარელ ანდის და მანანას ტოვებდა, იმ საშობოლოს თოსებულებად, რომლის საყვარულადც „სალაღობო“, „ცხრა მძა ზერხებუდი“, „ასანინა“, „პარღინა“, „საქართველო იყო მათი საცენტო სახელი“, „ერწანისის ფაფურები“, დასწერნა.

– ყველითა შორის პოეტს გამოჩენულად ვაყვარ, უყვარდა, ხშირად ლამაზ ქალთანაც აიფიქვება. თქვენც ხომ არ გამოარჩევთ მას?

– ყველები მართლაც ძალიან მიყვარს. ბიწში 60-მდე ქოთნის ყველი მაქვს, დილაობით ვრწყავ, ფითლებს ვუსუფთავებ. ყვავილის დანახვისას ყოველთვის მამა მახსენდება. სკეინან ვუნებზე ვდები და გულში ვამოიკრებ: „კეი, მძობილო, შენედე, რამდენი ვაყავი გამოილა“, „აკვლად აქ ვარებს უხნობინდნ დაფიდავთა და ბუკითა, ახლა ვაყავი შემომხედა ლამაზი ქალის შუკითა“.

აბასთუმანში თითქმის ერთი და იგივე ხალხი ისვენებდა. ერთი მათგანი იყინებს: „მკვლარი საათის“ დროს ჩვენ ყველანი ვიძინებდით, ღალი კი გარეთ ვადიოდა, ვაბემთ ხელნაწყობილი ნაძებარში დდიოდა, ახალ ლექსზე ფიქრობდა. მეორე დღეს ამ ლექსს ვაგვიტოვებდა“.

– მამა სიცოცხლეში თუ ამზადებდა კრებულს გამოსაცე-

„დარჩენა მინდა, მაგრამ მე მივალ, რომ განვივილო შურსა და ქორებს, მე ჩემს ერთადერთ სარქმელთან ქვივარ, არაო უჩანთ ყორნებს და ქორებს.“

მერი გარნაგიშვილის სმოვნას...

„თუკი მთლიანად ამოთქვას ლექსი“

დარჩენა მინდა, მაგრამ მე მივალ თავაზით გტოვებ სტუმრებს და მსტორებს“. მარტოების ატორი ცნობილი პოეტი მერი გარნაგიშვილია, რომელსაც ამ დღეებში გამოვეყვითხეთ დიდი გულისტკიავილი.

საოცარი სულის ქალბატონი გახლდათ: ავი სენი უღრღინდა ვანმონლობას, პროფესიით ექიმს კარგად მოუხსენებდა ანი და ბანი თვისი სატკავარისა და მარცხ, სიცოცხლის ბოლომდე არ გაგრძობინებდათ, რომ ძალიან უჭირდა... უღრტკიავილად იტანდა ტკივილებს – ფსიქურსაც, სულეფრსაც...

მად?

- ვიცი, დიდი სურვილი ჰქონდა ახალი წივი ეხილა. „თუ ავადმყოფობამ არ შემეშალა ხელი და არც სხვა რამე უზღავიდა არ გამოიტყუარა სიღინძე, მინდა ცალკე წინადაც გამოვეც „ასინა“, ეს ბაღდა და სხვა ასეთი ლექსები. დამპირდნენ გამოცემას, წივს „წინაპრები“ უნდა დავაგრეკა“. სამწუხაროდ, ეს დაპირება ვერ აუსრულდა.

დიდი გვეგები ჰქონდა. თავს ძალას ატანდა, რომ ეშუაყა. აბასთუმანში ფანჯარასთან წივნიებით მოუწილი მავიდა ეგება. გვიანობამდე კითხულობდა რუს და უცხოელ კლასიკოსებს, თარგმნიდა პუშკინის პროზას, ჰემინგუის „კილომანტაროს“ თოვლიან მთას“, ბლოკის... გალკტიორინ და ბლოკის მისი ლმერთები იყვნენ.

ურჩაღ „მანიობი“ ხშირად მდიოდა. ხედიბდა კონსტანტინე გამსახურდიას, სიმონ ჩიქოვანს, ბეოს ვლენტს. ბოლოს უკვე ძალიან გაუჭირა. ძლიერდა დალიოვდა. ბიტიანეურ დაბმაც კვლარ გაუფიქრო. - ჩიოდა.

- ბარდნალაში ხშირად ჩადიოდა?

- ბოლო დროს ვეღარ. ბარდნალა მისი სიკვდილი იყო. ედა მტკუნდა, ყოველ ვახაფხულზე უმზადლოდა იქ წასასვლელად. ხშირად ისხენებდა ბავშვობისდროინდელ სურათებს: „ჩვენს დღეში ახლა ამდის ფუმბია, გაფურქქნილია იქნა და ტრიაფი. ქალები კრეფენ აღრულ კეკლას. იფრქვევა ახლად მოხრული მძის სუნი, მალე დაიწყებან ბიტიანე ბარტყები, ჩერბოს საუკ-სუხუთ ხატიან თუთია-თუთია თიფნი...“

- ბარდნალაში სახლ-მუზეუმს ვინ პატრონობს?

- შეიფო მამიდა. ბავშვობაში ზაფხულობით მეც დავყოფდი. დიდი ამაგი აქვს ჩემზე და ჩემს შეიღებზე. თბილისში ცხოვრობს. წივის გამო-მცემლობაში მუშაობს, კარგი საცეცავისტა. საკუთარი ოჯახის შექმნა ვ ვერ მოასწრო. მამე ცხოვრება გამოირა. 7 წლისას ედა ციმბირში გადაუსახლეს და შერე აღარც უნახავს. ბაბუაც დაუპატონებიათ. მავრამ ძაღვ გამოუშუთიათ. ბეზა და ბაბუა პედაგოგიები იყვნენ, რუსულს ასწავლიდნენ სკოლაში. მამდა 11 წლის იყო, 20 წლის ბიძაჩემი და 26 წლის მამაჩემი რომ ერთ წელს დაიარა. ოჯახის მოვლა-პატრონობა და მამის, მუქსიკედის ნუგუმისცემ ბავშვს დაეკისრა. მისი დამხმარე დედაჩემი იყო.

- სად შეხვდა ედა მამათყვენს?

- ედა, ანეო ვანნაძე მამის მწერალი კავშირში მუშაობდა. პროფესიით კომპოზიტი იყო, ედა ჩემზე ღამში გახლდით. მე მამას მამაკავებუნი. ანეო ვანნაძე რომ უნახავს მამას, სასიკვარულო წერილი გაუგზავნა (მამის წერილების წერა მოვიდა იყო). თივანდ უცნობი ვაჭის წერლის დედად ურდადობა არ მაქვია. შერე მამა პირადად გაეცნო და სიყვარული ჩაისხა. 1939 წელს იფორწინეს. სულ 5 წელი იყვნენ ერთად, ედად ძალიან ახალგაზრდა დაეჭვიოდა. მხოლოდლები კავდა, მავრამ იმ 5 წლის ერთგული დარჩა.

- თქვენს შესახებ რას გვეტყვიან?

- 22 წლისა გაეხოხვდი. მყავდა შესანიშნავი მუღული გვივი ვინეამუღი. იბიტიანე-მშენებელი. 7 წლის წინ მოულოდინედ დაეკარგე.

ფილოლოგიის ფაკულტეტი დავამთავრე. სახელმწიფო უნივერსიტეტში ეშუაბი. სიგელდარი მამისმებში წავებარე. საღისურთაო თემსაც ჩავეუქეა, რომ... შეღმთუღებმა გამახარეს. უბიტიანეობა მათ ბიტიანეზე, ვრდა... თანაც მამის ბიტიანის შეუცხუღი კრებულის გამოცემას ვამბრებ, თუ სპინსორი ვიშოვე. დღეს მწერალი კავშირს აღარ ახსოვს ლაღ ასათიანი. 14 იანვრს მისი დაბადების დღე იყო. საფლავზე მხოლოდ ოჯახის წევრები გავეცი. გამახსენდა მამის თხიუნა-ღანბარები: „მოცქირაღლი ჩემს საღლათთან, ვით სიციცხლის ლუჩუღი თვალი“.

- ოჯახის წევრებთან ვინ გახლდით?

- ჩემი ქალიშვილი ეცა მისი მუღული მიხელი უკლებს. შეღმთუღები ანეო და ლაღი. მერე ქალიშვილი მყავა ამერეაშა. მისი 13 წლის ვაჭიშვილი ვიორეო კოლეჯში სწავლობს. ეცა და მყავ ტყუპები არიან. ეცა ინგლისური ენის სპეციალისტა. უნივერსიტეტში მუშაობს.

მამის ვახსენებისთვის ურჩაღ „საქართველოს ქალის“ მადლობელი ვარ. ლაღი ასათიანი პატივს ეცმა ქართველ ქალს. მასში ყოველთვის დიდ სულიერ ძაღას ხედავდა. ეს ექედანაც ჩანს: „მეკლად თურმე, როცა მტრების უთავაღვი ვარები, მიღიოდნენ რომ გავლით საქართველოს კარები, მამაკეცებს გვედრებენ ვაჭათი. ვით ფიღლისი ფარები და მტერს მათთან ერთად სეცმუნენ საქართველოს ქალები“.

ესაუბრა ლნი პაპაბაძე

ქვეყნად ვეღვობის თაგი და ბოლო...“ და ითხებდა დიდი სევადაც: „ღმერთო, რა მშვიდად გტოვებთ ერთმანეთს,

რისი იმედი, რისი იმედი...“ ვეფრცელავ. ვითხულობ მისი მშენიერი ლექსების კრებულს, ახლა სულ სხვანაირად ვგრძნობ ბეური სათქულის და მტყევი სტრატეგიების ძაღას და გეკნის, ვული ტკივილით მეცება და ისევ ქალბატონი მერის სტრატეგია მშველს: „არ შეიძლება არ მოეგნოს რტოი ნუშისა,

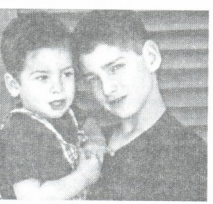
ხის ეწნურებს ვახაფხული მავის უსინჯავს. დიდი მიუქეცის ვაძი დეგბა, მე ხე და ამინდი ეპოტინება მთელ ქვეყნას საღაც ხმა იხმის...“ „თუკო მთლიანდ ამოთქეკას ლექსი“, - წერს ერთგან პოეტო. მარაღაც რომ მშენიერი ლექსებად ამოთქეკა მერი ბარბაბიშვილი. დიდი მადლობა ამისათვის, ქალბატონო მერა!

ანეო ვანნაძე

მანანა და გივი

ლაღის შეღმთუღებმა ვიორეო და ლაღი

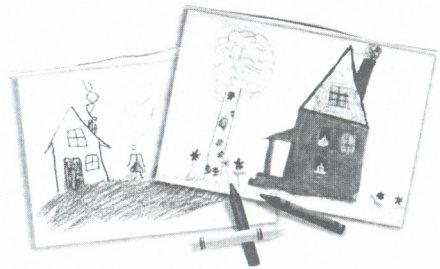
შეღლაშვილი ანეო

მისი ექმისვან ვიცი, დანიშნული მუქრნალობის კურსს ვერ იტარებდა ისე, როგორც საჭირო იყო...

- ფული არა მაქვს, შეიღი, - მთხირა ერთხელ სეღდანად და უბრალოდ, პო, იცოდა ასე თბილად მიმართვა „მუღლი“ და უძულ ყოველდ ვინაწიოდლა... მიმტყეველი იყო, გაპატონდა ვეღრეზის გარეშე. მის ლექსებში ითხებდა დიდი სიყვარული ადამიანისადმი: „მერე რა თქმს უნდა, მანაც ერთი ვართ, მთრე არა, რომ ერთად არ ვცხოვრობით, ის რაც გვაკრებუბს, თივინს ლმერთია

დღივით — ჟინსივ, მამა — დეი

თუ გტოვო იცოდეთ, როგორ აღმოვაჩინო ბავშვი თავის წვერებს შორის დამკვიდრებულას, თხევად დახატვის იხინი ცხოველების სახით.

არწივი ძალისა და თავისუფლების სიმბოლოა. ბავშვები ამ ფრინველის სახეში ხშირად გულისხმობენ მამაკაცს (მამას, ძმას).

მამა — არწივი — ფესტი მამას სიმბოლოა, ვისი ავტორიტეტიც თავში მთავრდება.

თუ ბავშვი არწივში თავის თავს გულისხმობს, ე.ი. იგი ოცნებობს განხვდეს თავის უფროსს.

დათვი შეიძლება იყოს კეთილიც და ბოროტიც. ბავშრის დათვინა სინანის და სიყვითის სიმბოლოა. მურა და ცილებდაცრეკილი კი — მტრული პერსონაა.

თევზი კომუნიკაციის სიმბოლო არ შეიძლება იყოს.

თუ ბავშვებსა მშობლებს თევზებად დახატა, ეს ნიშნავს, რომ მათ შორის ხელური სახალხოვე არ არსებობს. ხოლო თუ თავის თავი წარმოიდგინა თევზად, ე.ი. იგი უტყუია და სხეულისათვის გაუხსნელი. თანაც თევზს განაწინა: ზეივინა თუ ლეივინა.

ძალი პატროსანი და უცხოვლია, მაგრამ ზოგჯერ იცინება და

სამშობა, ძალის სახით გამოხატული თავის წვერისაგან ბავშვს შორის ყოფნა ურჩევნია.

კატა კრუტუნებს თუ აგრევივლია? ბავშვებს, რომლებიც კატებად წარმოადგენენ თავს ნახატში, ძალიან უნდა მოყურებოდნენ. სივარული,

ხოლო კატა მშობლები ნინავს, რომ პატარები მათით აღფრთოვანებული არიან (განსაკუთრებით, თუ კატას ბრუკვლებს არ მუხატავენ).

აი, რამდენიმე რამ შეიძლება შვევივით პატარების ნახატებში.

უჯჯაღის უიზონით 1-3 წლამდე

საკაჩის მგომამხიობა სუხის მოგაგონებთ, მაგჩამ მშობლები ფიხიზივც უნდა იყვნენ

წელიწადის ვეკლა დროს თავისი პოპულარული დავიწივები აქვს. ზნობარში ეს განხლავთ მწვევე რესპარატორული დავაფება, მაგრამ, ზნობარშიც არ შეიძლება ვეკლაფერი მას დავაწარმოო.

დავაფება შეიძლება გამოიწვიოს ისეთმა უცნაურმა გამოწვევმა, როგორცაა ქლამბივები.

წენის იმწურა სისტემას შესწევს უნარი ბვენი ბაქტერია და ვირუსი განიწერალოს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ვეკლას ვერ ვიკვია მით უფრო, რომ მტერი ქლამბივის სახით ძლიან ვერავია: მათ არსებობა და გამრავლება შეუძლიან მხოლოდ უცრევის მწიფით. უცრევიდან ავადმყოფობის გამოწვევი ვირუსი გადადის ლიმფოციტურ ქსოვილში, სადაც ივეი ითინ და წლითივად ხსდება. ამიტომ ვეკლასათვის ძალიან მნიშვნელოვანია ეს „დამრღვევი“ აღმზანინან ბავშვის სიცოცხლის პირველ 18 თვეში.

პატარა ინექციას ღლებს თავში ვინმე ინექციურებისაგან, ანდა დაბავების დროს დღისაგან, თუკი ეს უკანასკნელი დავაფებულია სასტეპო ორგანიზმის ქლამბივური ინექციით. ქლამბივს ყოველი განსხვავებული სახეობა სამწუნოდ ორჯერ სხედასხვა ორგანოს — თვალის, სამაღრ ბუშის, სასხრის, სანოს ან ივადლებს. შეიძლება სასწიფო ორგანოს დაზნახა; ამ ქმს ვერავი ხნათია უფრო მყვირად ვიწივდება.

ავადმყოფობის დასაწესში უწივლებები ვეკლი, აქვთ გამოზანენი ცხვირიდან. ერთი-ორი კვირის შემდეგ პატარას უწევა მშრალი, არცთუ

ხშირი ხველა. ეს სიმპტომები ძალიან ჰავს გაცივებისას. ბავშვი კი განავრებიან ხველას დამით არ დღის ძლიან დროს. ფლავტემბი ხინინი უფრო გვიან ჩნდება. ზოგ ბავშვს ტემპერატურა „უიამაშებს“ სონამსურადან 37.2-37.3° ცელსიუსით და მშობლები ამის მანიწვე ვერ ამწივენ. ის კი არა, ქლამბივური მწიფობით დავაფებული ბავშვი თითქმის განწივოდლად გამოიწერება. მხოლოდ „სურდოს“ ძლიან გავწივდება ათხელებს ექმს სხვა მნიშვნეზე ითვიროს.

მაგრამ „ექმევი“ ინექციის აღმზანა მარც შეიძლება ვენიდან აღებული სისხლის ანალიზით.

მკურნალობა

ქლამბივებზე მიწივლებს უცრევივები დავრვივლი ანტიბიოტიკები (სუმაამვიროლიდი, ჯონსამაცინი).

ზოგჯერ ბავშვებს უსუსტლებათ დამკვივი ძალები (მაგალითად, ოპერაციის შემდეგ, სტრესის, ავადმყოფობის დროს). ეს ხელს უწყობს ქლამბივური ინექციის ხანგრძლივ მიმდინარეობას. ამიტომ ზოგჯერ საჭირო ხდება ანტიბიოტიკების მკურნალობა იმწინსტიმულატორების დანიშნებით.

მკურნალობა მამინ თივლება ვეწვეტრება, თუ ავადმყოფობის სიმპტომები გაქვრება. ანალიზში ქლამბივები აღარ იწევა.

მკურნალობის დამთავრების შემდეგ 1-2 თვეში გამოივლებები უნდა განიწივრებეს.

კვამიოს წნევაში 3-5 წლამდე

არსებობს მოსაწრება, რომ აწმის (კემბეგლობინის დონის დავწევა) დროს საკმარისია კარგად ვეკვით ბავშვი და ვეკლაფერი ნორმამი ნავლება. სამწუხაროდ, პრობივბა ასე იოლად არ წლებება.

ვეკლაფევი ხშირად რენალფიციტური აწმისა ვითარდება ორგანიზმში რენის არასაკმარისის მიწივლებით ან ამ ქლამბივურ მომეტებული მოთხოწივლებით, რადგან პროდუქტების რენის მიწევა შეუხლავლია, ამ დეფიციტის აწმადარება მხოლოდ კომპლექსური ზომებით შეიძლება.

აწმის მკურნალობისას აუცილებელია თანამდროვე რენის შემკვლე პრეპარატები (მაღლწივარი, აკტივფინი, ვეკოვიერი).

გვერდს ვერ აუვლით სწორ დღედასაც, რომლებიც წინიწურა, ხილის წენები, ბროწეული შეხამებული საქილის, ბოცკევის, ინდა-

ურის, კათობს ზირცისაგან დამზადებულ კერმებთან.

ზორცის პროდუქტები კატლები, რულეტი, ტეფტელი აძლივრებს ბოსტნეულივს და ხილისაგან რენის მწვივას. დღის ბოწევის საშხარეულობის ფინანბის გამოწინა, რათა აწმით დავაფებულ ბავშვს კარგად მიაღ ვაუღობივს.

გამრვა ცოცხალი ჰარხილისა და სტაფილოს წენი (შეფარდება 1:3/1-2 სურების კოჩიხ 2-3 ვჯერ დღეში ჰამის წინ. მუსიავაწიუ ბავშვს სურწივლივანი დაწლის სასმელი: 3 გაუფქმეული ვამლი დავწივ, დაახლოებით ვითი ღმირი ავლავებული წაწილ, ხელ ცეცხლზე 10 წუთითაი დღივლის შემდეგ ვაიწივრე 30 წუთი და სასმელი მზადა, დამატევი თივლი ვეკმეწივებით (თუ ბავშვს არ აღწინაშება აღვრება).

შიქრი გავლენის და იღუმენის

ზის მილი ზურაბიშვილი

რომელიც სიტყვა ან ფრაზა სწორად წარმოთქვა, დიდი უმწევერის მშველ და ხანდიან სახეს.

მილი ზურაბიშვილი საქართველოში არა აქვს და ალბათ ამიტომ ჩვენი საუბარი უფრო სწრაფად და იოლად შევხვ მიმ წინაპრებს. თითონ მილი პარიზში დაიბადა. იქვე დაამთავრა მოღვიწის სახელობის ლიეკეპი, შემდეგ სორბონის ინგლისური მეტყველების და ბრძოლული ფაკულტეტები, ერთი წელი ამერიკაში სწავლობდა ქირა ულსის უნივერსიტეტში და სახელმწიფო კოლეჯში. 1984 წელს ბრიუსელში ჩამოვიდა და ვერკო-მისის დაიწყო შუამობა. მისდამ დაწინაურდა. იმ ბოლო პერიოდში ვერკო-მისის ახალი ხანიფორმაცი ტექნოლოგიების პრექტები შემადგებლად და მილის განხორციელებს კონტრაქტების შეწყვეტის დაიკისრა. ცოტა ხანში შეხვალ გავალ და პარიზში დაბრუნდებით. იქ მისი მშობი ცხოვრობენ და საქართველო ექვლებია. ერთი მამა - ტარიელი იმედად პარიზის ქართველი საფარისონის ხელმძღვანელობდა, შემდეგ როგორც გაეფიც მძიმე ავადმყოფობა რამდენიმე თვით ღირსი გადაკვება...

ჩვენი ერთ-ერთი შეხვედრის ხსოვლიად მთავრდებოდა დემოკრატიული რევოლუციის დასრულების დღი ნიკო სიკოლაძის უფროსი ქალიშვილის - ნინოს შეიღობული ვიფილდა. მეორე სხვა წინაპრების შესახებაც მკვირველ-განმარტებელმა მილიმ თავისი მამის - ივანე ზურაბიშვილის წიგნი მანკა - „კარგ ქართველი სოხუისათვის“ - რომელიც 1962 წელს ქართული დაუბეგბადა პარიზში. წიგნი ახლაც ივანე ზურაბიშვილის მიკულ ბიოგრაფია, რომელიც მის შვილებს - არჩილს და დეკანოზ თავიანთ დედის - ნინო სიკოლაძის და ნაწილობრივ ვეჭოთი თავიშვილის ცნობათა მიხედვით შეუდგენია. თურქი საქვეწმოდ მიხედვანთქმულ მიღებულა გარდა კიდევ რამდენ, ფართო სარეაგირის ხსოვის შესახებაც ვამბობთ. მუპირადად მანამდე არაფერი ვამბობთ ივანე ზურაბიშვილის შესახებ, იგი კი, თურქი ილას გვერდით იფა და ემსახურებოდა თავიწეულობის იფილებს და ქართველ საქმეს. საუბარობებში ის ფაქტი, რომ ქართული დანერვილი ნაშრომისათვის პრინციპულად არასოდეს ერთი შაურობს არ აუღია პიონირების სახით.

ნინო სიკოლაძე და ივანე ზურაბიშვილი 1895 წლის ივლისში დაქორწინდნენ. წლისთავებ არილი შეეძინათ - მილის მამა, მერი - გიორგი - ამჟამად სუბარგეთის უკავებია აკადემის წევრის, ლეონ დანკო - ზურაბიშვილის მამა, შემდეგ - ღვადია.

მისივენი უნივერსიტეტის ბიოგრაფიული ფაკულტეტის სტუდენტები არილი, პირველი მსოფლიო ომი რომ დაიწყო. მან სწავლა მატყუდა და რუსეთს არბას შეუდგინა. ოდესის სამხედრო სასწავლებლებში გათარა სწავლობდა და ოციცვრი გახდა. პირველი წინააღმდეგობის შემდეგ მილისიზი ჩამოვიდა, ხალაქ მიხი მამა - გიორგი აგრძელებს ცენტრის არბაში მასხრობდა. 1920 წელს არჩილს სწავლის გარემოება გადაწვეტიდა და საფრანგეთში წავიდა, რომ გერმანიის პირობიფექტობა შეესწავლა.

ივანე ზურაბიშვილი კი შეუდგინა და უმცროსი ცხოვრი 1921 წლის 24 თებერვალს

უკანასკნელი მატარებელი ქუთაისს წავიდა, იქიდან - ბათუმში, შემდეგ - თურქეთში, სადაც ხამი მძიმე წელი გაატარა.

1924 წელს მიღებამ ივანეს პარიზში მოთვარა თავი იქვე ჩავიდა არბილი, რომეკულ მანამდე საფრანგეთის სხვადასხვა პროვინციაში წავლსაცავ ვეჭირებს აშენებდა. „პროლ-როისში“ დაიწყო მუშაობა. ხელმოკლედ, ვეგლანო ერთი თოხსი ცხოვრობდნენ. ბებიას და მამას ენის პრობლემა არ ამონდითო, - ამბობს მილი, - რადგან ერთხელ კარგად იყიდნენ, ის კი არა, ინგლისურის სწავლად დაუწევინა ჩარხე დეკანოზის „პოველის კლუბის ჩანასწრების“ მიხედვით. ნინო ნიკოლაძე, როგორც მამს ემხდნენ ივანეს წვერებს, კერავდა. ხალაქი ხელი მქონდით. საკუთარ ქორწინებზე თავის ზნული შეეკრილი გაბა სცემდა. საქართველო მათი საუბრების ხშირი და სადავროსი იფა იყო. მაგრამ ახლანდელი ქართველები არ ამბობენ, ვეგლანო ერთხელ კარგათა.

„პროლ-როისში“ გაცივრი არბილმა თავისი მშობელი შეუდგენ - მამით იტალიელი და დედით შოტლანდიელი მომხმადველი ქალი. 1928 წელს იხინი დაქორწინდნენ და სულ მალე ქვეყანას მიუღესი მილი. იფილადი მილიანი მამის მიფილი და გარბი განამარტება პერიად მიღებულა. იგი მოხელისი კარგობადა, მამინცი კი, როცა ჩვენ შევიწეწვილანებმა ვეგათ და მალან ვინდობდა, მიელ დღეს მის გვერდით ვეგვთვლივით. მამამ 15 წელს ვაგვეხდნენ, მოსახმოდურედ კავდა, რათა დაედს ემსახურა, ამც იყო საჭირო. აკეთური ქალბები ვეგვლებს არბან ვამოცილებდა, ვეგლანოწი უღობ: მამასხეორობა, მირგზაობა, თურბი, დასწეწვილი... და უბედ კლავ ხელმუხსებადა ხანგრძობი ვახდა ის უბეგადი მათები, რომლებიც მიელი ზურაბიშვილის ძეგლის შორეული და იფილადი სამხედროლოანი ვაკეობების დღესხე საუბრის მამი მილი ფაქტი - ზვიადე ქართველი ქალის პელს გადასწვდა: „ქართველი ქალი ცილილის ვეგვს სწავლავრი ტვირი თითონ პიკილის, ვეგლანოწი პირობის ქმარს, შეივლებს, ახლოებდეს და მის მინახა საკუთარი ობისხება. ქალბები უნდა უოხინან ქმრებს, რომ ვეგლანოწის ვაკეობა არ შეუდგინა და სჭირებდათ მხრუნული ხელის შეუკვლება. არ ვიცი, ნუკამად თუ ამოვადებამ, მაგრამ არც ვეგლანო ქალის ცხოვრობდა იოლი. უმუშევრობა იყო არბის. ქალბისათვის აქ უფრო მწილთა საბუშუმის მოვინა და უფრო დაბალი ხელნახებ ექვსი. ვიფერი მამაკაცი ვერკო-მისისამ იყო, რაც უფრო მაღალი თანამდებობაზე აღხინა, ქალბები მით უფრო ნაკლებია. ამ საკითხს სწავლობენ, ვინ ვიხთ, რა იქნება. საფრანგეთში უღობ კონსტრუქციების მოხედავნი მუშაობა, რომ ქალი და მამაკაცი თანამართა. საფრანგეთის პარბინებში ქალბები მხოლოდ ერთ პროცენტს შეადგენენ.“

საუბრის დამთავრება უფრო მშობებზე თემბით ვეგვით და ფრანგ კუბტურების გაყავწვებდა. მილიმ თქვა, ბევრი ფილი რომ მისი იყოს, „მანკეს“ ჩავიცივლილო.

მილი ზურაბიშვილი უკვე მთერე წელია აქვინახე ვაიდა და ვეგვს პარიზში ცხოვრობს. ცხოვრობს კლავებია სხვადასხვათის სიკეთის ცუბების, სხვაგისათვის სიხარულის მინიჭების სურველი. ფორბის საქართველოში მანოსლოზა, სადაც მხოლოდ ერთხელ იყო, როგორც თითონ ამბობს, „ზვიადის დროს“. არ ვიცი, როდის აცხადებდა მისი ხე ფიტი. გარჯავრობის და საქართველო (როგორც თითონ ამბობს) მისთვის გამოეფინა და იფილად ქვეყნად რჩება.

ბალიმო ბაპაროლი

255254

„მხატვარზე უნდა ნათოს...“

ანერის ბოლოს, სურათების ეროვნულ გალერეაში, რომელსაც ცისფერ გალარეასაც უწოდებენ, ახალგაზრდა მხატვრის მკაცრ ნულიესკირის პერსონალური გამოფენა მოეწყო. გამოფენამ ერთი კვირა გასტანა და მთაველი ნამდვილიად არ მოკლებია, ხოლო მის გახსნას ხომ უამრავი ცნობილი პირივინა ესწრებოდა - აქ იყვნენ მხატვრებიც, მწერლებიც და საერთოდ, ბელოუსებამ შეფარებული ხალხი. საამოებრივ კერძებს კოლონიის ფერმწერის მსგავსად ტილოებს, ხამაძლას გამოთქვა-მდნერ შთაბეჭდილებებს, მაღლიბას უხდიდნენ ადგილებულ მხატვარსა და მის შრომებს - მწერალ ნოდარ წულუესისისა და ქალბატონ მერის.

ეს მკაცრ ნულიესკირისთვის რივი შეხამე პერსონალური გამოფენა გახლდათ, საერთოდ კი, მრავალი გამოფენის მონაწილეა. მისი ნამუშევრები დაცულია საქართველოს კულტურის სამინისტროში, სურათების ეროვნულ გალერეაში, თბილისის, მოსკოვის, გერმანიის კერძო კოლექციებში, მისი პედაგოგებია არანაკლები ზურდაძე, ედმონდ კაჟანაძე, შურამ ნიერაძე, ვიცი თოთისძე, დიმიტრი ბაზუტაშვილი, მანანა ტორიბაძე...

● მთაწმინდა, სერიიდან „აღმოსავლური მოტივები“

„უ“ ონად მაკა! - მიხრნა მხატვრის პირველმა პედაგოგმა ქალბატონმა მანანა ტორიბაძემ, - არ ეკლდე, ვმამობდი კიდევ, ამხელა დარბაზში არ დაყაროს მისი ინდივიდუალობა-შეიქი. ხდება ხოლმე ასეც, ხშირად გამოფენების დროს ნამუშევრები ერთმანეთს ვერ ავსებს და იყრებნა შთავარი - მხატვრის ხელწერა. აქ ყველაფერი რიგზეა - მხატვარი რასაც გვეუბნება, ჩვენ ყველაფერს კარგად „ვისმენთ“. მაკა მთავებს თავისი დაულაღვი სწრაფვით, შუშობით. აქ თორმეტი წლის ნამუშევრებია თავმოყრილი. შეგნებულად არ გამოიქანეთ ადრინდელი ტილოები - ამ გამოფენით მხატვრის ზრდის ჩვენება კი არ გვეხრდა, არამედ მისი საქმიანობის გამოხატვა.

მე მაკა პირველი მასწავლებელი ვარ და ასეთ ვამბობ. გულაბდილად ვიტყვი, რომ ასეთი თავდაუსზოგავი მომუშავე და ასეთი ინდივიდუალისტი მოწავე შე არ შეივლია. ეს გამოფენა ჩემიც არის ალბათ...

ჩვენ შინ ვისაუბრეთ, მაკა წულუესკირის სახელოსნოში, უფრო სწორად, მამა - ბატონი ნოდარი შესაუბრებოდა, მე და მაკა ვისმენდით და როცა ქებას იტყოდა რამეს ქალიშვილზე, მაკა წითლდებოდა - რას ამბობ, მამა!

ბატონმა ნოდარმა კი ასეთი რამ ბრძანა: მაკა ჩემთვის საპაგალითოა, ხშირად მინდა შეებაძი, მაგრამ არ გამოიძღვალ.

- რას ამბობ მამა! - იოცებს ქალიშვილი.

- რას და მართალს, ერთ მშვენიერ

უბეღურ დღეს ჩვენი ოჯახის ყველა წევრმა ჩვენ-ჩვენი პროფესია დაეკარგეთ. რა უნდა გვექნა... ვიფიქრეთ, ვიფიქრეთ და წვედი წერაქმში მასწავლებლად, თავი როგორმე უნდა გადაგვერჩინა. მე იმის შერე ვეღარ შეეძელი წერა, ძალა არ მყოფ, დრო თუ რა, არ ვიცი. აი, მაკა კი დედულად, სანთლის შუქზეც, ხშირად მშობრი, შემოცენული ხატავდა, ხატავდა საღებავების გარეშე, ტილოს გარეშე, როგორ, რა ჯადოსნობით? არ ვიცი, ვერხუბუბოდი მე, დედამისიც - გვეშინოდა არ გადამწვარიყო. ააა, ვინ გვესმენდა. ეს ხმამაღალი სიტყვები არ არის, ეს მართლა ასე იყო. მაჯობა და შერე როგორ!

- რას ამბობ, მამა!

მაკა წულუესკირის დიდი, სევდიანი, საოცრად მეტყველი თვალები აქვს. დარწმუნებული ვარ, ნებისმიერი გუნების კაცს კეთილად განაწრობს, იძილანდ თავმდაბლია, სადა, უბრალო და რაც თამაყარია, აქვს ის ხიბლი, რაც ჭეშმარიტ შემოქმედთაგან გამოსწვავის.

იგი ძალიან ბუნწად მიყვება, რომ დღერთმა მისთვის წყალობა გაიღო და არაჩვეულებრივი მასწავლებლები მოუვლინა, რომ როგორ შეიძლებოდა მათ შეგრდოს არ ეხატა, ხომ სირცხვილი იქნებოდა.

- როცა ეხატავ, ზომიერების გრძობა არა მაქვს, - გამოტყდა იგი, - ვერ ვგრძობ, სად უნდა შეეწერე და ასე რამდენი ნამუშევარი გამოუქვებია და ყველაფერი თავიდან დამიწვია.

- თუ მიბრუნებისარ ძველ ნახატებს და შესწორება შეეძებნა?

- მერე და, რამდენჯერ. ბევრი არ

● ადღგობა, სერიიდან „აღმოსავლური მოტივები“

აკეთებს ასე, ხელმოკრულ ვერ მიუბრუნდება; მე მგონია, რომ ეს უკეთესია ხელის სიმშვიდისათვის - რაც არის, არის, მორჩა. მე ვერ ვისვენებ და ძალიან ვიღლები.

- მოგწონს, რასაც კნინ?
- ხან კი, ხან არა, როგორც ვყვლა, ალბათ...

აქ ბატონი ნოდარი ჩაკვერთი: მიწინაა, რა... როგორი მხატვრები არიან (და ჩამოთვლის ცნობილებს), მათ რეჟე მკა წულუკისიერი შეიძლება დაიწეროს?

- რატომ, ბატონო ნოდარ, თქვენ არ მოგწონთ?
- არა, ბევრი კარგი ნამუშევარი აქვს, მაგრამ... რა ვიცი. მაკას მამის ორი პორტრეტი აქვს შესრულებული. ორივე საოცრად გამოხატავს კეთილ, ჭკვიანი კაცის ბუნებას, რომელიც ძალიან, ძალიან თავმდაბალია.

ქართველთათვის საყვარელი მწერალი კი ამბობს: როცა არის ვაგისიშვილი, რომაქიძე, ვაძასახურია, ინანიშვილი, შეიძლება ნოდარ წულუკისიერი? არ შეიძლება!

- და იმიტომაც აღარ წერთ?
- დიან და კიდევ იმის გამოც, რომ ვეღარ ვწერ - დრო არა მაქვს. ჩემთვის ძნელად იწერებოდა ფოკლეტის - თითოეულ სტრიქონში სისხლს ვაკეცივდი. ახლა აღარ მინდა კერძო ფაღალა. კარგია - სკოლა, ბავშვები, ბოსტანი - აკრთობელი, კომპოსტო... იმნიშვნელოვანი კვალი იტანს ხარ შენი თავით. ასე არ ვიბოძა? აი, მაკა რომ წავლობს, იტანჯება, კარგია?

და კვლავ მაკას წეროებით წარმოთქმული:
- რას ამბობ, მამა!

მაკა წულუკისიერის ნამუშევრებში სტარობს პეიზაჟები, („ქართლის მიტეა“, „საღამო“, „ახალქალაქი“, „იმერული კუთხე...“) თუმცა აქვს პორტრეტებიც, ნატურმორტებიც. ყოველი მათგანი ფილოსოფიური ხედვით გამოირჩევა. კონტრასტული თუ ერთმანეთში გარდამავალი ფერებით აღწევს პარზონიზმსა. მართლაც რომ საოცრადაა შესრულებული მისი მგდომიზრ ბალერინა - „სოციალური ნინო“, ნათლად იგრძნობა მისი მოძრაობა, მეორეგან - „ბალერინები“, ერთგვარი დაქანცულობა და სიმსუბუქე, ტკივილი და სიხარული...

მხატვარს აქვს ციცილი სურათებისა „ძველი თბილისი“, სრულიად განსვრავებული, საკუთარი ხედვით გამოხატული. შარნაშ ამ ციცილანდ ერთ-ერთმა მხატვრათა კავშირის პრემია მიიღო წლის საუკეთესო ნამუშევრისათვის.

„უფალი შეგვისწავლა“, - ასე ჰქვია მის ერთ ნამუშევარს. აქ ქრისტეს გარდამობისაა გამოხატული, მაგრამ ნახატი კანონიერ ჩარჩოებში არ ჯდება. აქცენტები გადატანილია მარჯვნივ ხელის მტევანზე - უფალი სათქმელს ხელის მორბობით გადმოვიკვამს, ვაგნიშენს რაღაც მნიშვნელოვანს ჩვენ, უბრალო მოყვარებო...

ასეთივე სიმბოლურ დატვირთვას იტენს „აღდგომა“: მუწაშვილი კვერცხები მილერჯო-მონარცისიფერი ფონზე - „პასეა“, ეკლესია, ლოცვა-ღალადისი, მრავალსიმქილი და დაბნეულებულია. რამდენიმე ავტობორტრეტი აქვს შესრულებული მხატვარს - სხვადასხვანაირა მკა ვყვლა პორტრეტში, მაგრამ ერთია საერთო - იჭვინებოდა ამოხედვა...

- როცა მხატვრე არ ვფერწობ, რა გამოვა, პრეტესი დიდ ნეტარებას მიატოვებს. აი, დაწყება და დასრულება კი მიჭირს, სულ შიში მაქვს. შეუძლებს კი იმის შესრულებას, რასაც ვეძლედი?..

„მხატვარმა უნდა ხატოს და ხატოს“ - როგორ თქვა სალვადორ დალიძე...
მაკა წულუკისიერი ხატავს და ხატავს დიდი შთაფრებით...

აი, ბატონი ნოდარ წულუკისიერი კი?
კარგმა მწერალმაც, ალბათ, უნდა წეროს და წეროს...
მანანა ზარბიძე

ბრძანება ბავშვის ბრძენი უფროსი ზრდის

გამომვიდა საყვანოლო ენციკლოპედიის შვიდტომის პირველი ტომი

რა ვიცი, იწებ სწორედ ბავშვობაში სიბრძნე და ბავშვობის მთერ იწყება ადამიანის ინტელექტუალური დაკვირვება?

რემი დე გურმინი
ბიბი, იწებ მარლაც ბავშვობაშია სიბრძნე, მაგრამ ამ ბუნებით ბოძებულ ნიჭს ხომ წერხის და დიდი რულუნება სჭირდება, რომ შეეხანრუნით და გენავითარიოთ იგი?

მეუღლე ვინ უნდა იტვიზიოს ეს საქმე? რა თქმა უნდა, უფროსმა, მაგრამ ბრძენმა უფროსმა.

აი, ამ ბრძენი უფროსის, მეცნიერებაში მსაწილია გამაგვლვისა და მასწავლებლის ფუნქცია აიღო თავისიკვე საყვანოლო ურჩაბდა „ალიამ“, რომელმაც ჩაიფურა და აღასრულა დიდი ეროვნული საქმე - ქართული ბავშვებისათვის გამოსცა საყვანოლო ენციკლოპედია.

და მერე როგორ გამოსცა - საუკეთესო ევროპული სტანდარტების დონეზე და ამით ყველა ამ ქართული ოჯახის ოცნება აასრულა, რომელმაც ვინიერი ბავშვები მონდობა.

ვინიერი და წიგნიერი ბავშვი ხომ ხვალისდელი ინტელექტუალური საქართველოა და ამ საყვანოლო პატირა დღის ურჩაბდა „ალიამ“ მამილის საქართველოს ინტელექტუალური საბრძენი უაყარა.

სხვა რა უნდა ამის მეტი?
ქალბატონი დიდი წიგნიკვიზან, ამ საქმის თაოსანიან მამის შუკვდი, როცა „საყვანოლო ენციკლოპედია“ პირველი ეგზემპლარები ეწყო მაგიდამე და სიხარულს ვერ მალავდა.

ეს გრძნობა მეც ვაგნიშენი და სახელდასჯელი ინტერეუც შედგა.

- საყვანოლო ენციკლოპედიის გამოშვება შედ ტომად ეკავებ ჩაიფურებულ. იგი „ალიას“ მკავ წლისიკვე ურჩაბდა.
პირველ ტომი (მე უკვე უფურცლად და გეუადე, რაც იყო მ. გ.) მსაწილები მიიღებენ ვრცელ ინფორმაციას საყვანოლო და ადამიანის წარმომობაზე.

მეორე და მესამე ტომი ეძლეება ციცილიზაციის „ზოგადე, კერბო ქრისტეს დაბადებამდე და ქრისტეს დაბადების შემდეგ, მესამე წიგნი საქართველოს შესახებ ყოველსბრევი ინფორმაციის შეკვლევა. მეხუთე - საბავშვო მწერლობის აცნობს მითიკვლას, მეექვსე - ციციხელ საყვანოლო, ხოლო მეშვიდე - მეცნიერებასა და ტექნიკას.

ენციკლოპედია ბავშვებისთვისაა, რაც გვიკავილება სრულად გავკეთოლისწინებანა ბავშვის გონებრივი შესაძლებლობანი, ინტერესის სფეროები, მასალის მსოფლიოს თავიკვირებანი. მიიღო რეაქცია დიდი ვატკვრები და რულუნებით მუშაობდა, რამა მექმნა დღევანდლობის შესაყვანის, მშობლობა და ჰედაფოთა და მხმარე და გამაგვლვი წიგნი.

ყველა წერობს, ფორტის, ნახატს, ვდას, სატიტული ფურცლებს მგინი ეტვიბა მის საყვარული და მიწინიობა, რასაც ავტორთა კოლექტივი აქვიღდა ამ კორპუსის შექმნაში.

მე დაგვიხმებ, რომ ამ ტომისთვის ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანი „მოთავაზო დამნაშავეს“ კანდიდატს ვიწვიადის საყვანოლო და მიწინიობა ატვივა. სანამ ვსაბრძენობდი, წიგნიკვიზის ხელი არ ვაგუშავა და ისე ვუფერებოდა მის ღამაზე ვდას, როგორც პირმშოს საყვანოლო დედა.

ამ პირმშოს დაბადებას მთელ საქართველოს ვულოცავთ.

ნარბიზა მკვილამიძე

გაგანი გოგონების სკოლისთვის და გვერდის ინსტიტუტი

ბევრამ თბილისელმა იცის გერმანიის მომუშავე ჩვენი თანამშრომლის მავალი გორდელის ქველოქმედების შესახებ.

ამ ცოტა ხნის წინათ ქანი მაგლის მურნალობის შედეგად გერმანელ შტეინ პოუტცენს დიდი ხნის ნანატრი შვილი - მორის შეეძინა.

მან მაგლის ნერილით მობარათა მაგული გორდელის და დასძინა: „ნერილს თან უერთავე დახმარებას 2000 მარკის ოდენობით თქვენს ქვეყანაში საბავუკ პროექტისათვის. დარწმუნებული ვართ, რომ თქვენ ამას შესაძლებს გზით განახორციელებთ“.

თუ როგორ განხორციელდა ეს პროექტი შტიტკობით თბილისის ბავშვთა პირველი საავადმყოფოს დირექტორის და მარგარეტისა და კლინიკური ნაწილის ხელმძღვანელის ლ. გვერდის ნერილიდან, რომელიც მათ გერმანიაში გაგზავნეს:

ქალბატონ მაგული გორდელის!

ქალქ თბილისის ბავშვთა პირველი საავადმყოფოს კოლექტივსა და მაგული გორდელის საავადმყოფოში ერთგულად აღიქვა თქვენი მორავი საქველმოქმედო აქცია - სიღუჭების დროს ჩვენთვის ფულიად დახმარების აღმოჩენა. თქვენ უმარავი მაგულიერი პაციენტი და მათი მშობლები ცაკეთ. თქვენი ბიოინფორმაციის მურნალობის უნიკალური მეთოდის გამოყენებით დახმარება გერმანულ ოჯახს და აუხდინეთ ოცნება - შვილის შექმნა. ეს ფაქტი თქვენი კიდევ ერთი დიდი პროფესიული გამარჯვებაა. მაგლობა პატარა მორისის მშობლებს და ახლობლებს ჩვენი დახმარებისათვის. მაგლობა თქვენ ჩვენი გვერდში დგომისათვის.

ეს თანხა საშუალებებს მოგვეცემს შევასრულოთ თქვენი უაღრესად კეთილშობილური სურვილი: ჩვენს პატარა პაციენტებს გაუხუხალისოთ ცხოვრება და დღესასწაული მიუვლოცოთ საწუკრებით; ავადმყოფთა უკეთ მომსახურების მიზნით შევიძინოთ აუცილებელი სადიეტოსტრუქტურა და სამურნალო საშუალებები; შესაფერისი პრობების დადგომისათვის მოვამწყობთ გასულა საქართველოს ერთ-ერთი მთიანი რაიონში ყველა სვეტილისთვის მონაწილეობით, უმჭირვებულ ბავშვთა მოსახლეობის უფასო სამედიცინო კონსულტაციისა და აუცილებელი ინსტრუმენტული თუ ლაბორატორიული გამოკვლევების ჩასატარებლად.

ჩვენდამი თქვენი მუდმივი ყურადღება და არაერთგვარადი დახმარება, თქვენი სურვილი დაეხმაროთ საქართველოს ბავშვებს შორეული გერმანიიდან - დიდი ჰუმანური და მამულისმიური საქმეა, რაც მაგალითი უნდა იყოს ყველასთვის.

დიდი მაღალერები და პატივისცემით, კლინიკის დირექტორი და მაგარეტის კლინიკური ნაწილის ხელმძღვანელი: **ლოც. ლ. გვერდი**

ვეყირობთ, მაგლიერების გამოზატველ ამ ნერილეს როგორც გერმანელი მოქალაქეების, ისე ქართველი მედიკოსების მხრიდან კომენტარი არ სჭირდებათ.

იმის გასაგებად თუ რა მოღვაწეობას ეწევა ჩვენი თანამუშავე გერმანიაში და რა არის ახალი მის მუშაობაში ტელეფონით დაუკავშირდით ქან მაგლის, რომელმაც გვითხრა:

სამოიფე წლის წინ მურნალობის ჩემი მეთოდით და ინტერესებულმა ექიმებმა და პაციენტებმა მოხიფეს ლექცია ნავეკობის მათთვის. ლექციის მიმართ ინტერესი იმდენად დიდი იყო, რომ რამდენიმე ლექცია (ჯალკე წინადა დაიბეჭდა (პირველი ინფი ჩემი მუშაობის შესახებ 1999 წელს დაიბეჭდა).

წინგს დიდი გამარჯვება ხედა წილად. თითქმის ყველასათვის გასაგები გახდა, თუ რა მეთოდია ბიოინფორმაციის მურნალობა, რადგან ლექციებში გადმოცემულია სრული ინფორმაცია მურნალობის შესახებ.

შეგახსენებთ, რომ ემუშაობ გინეკოლოგიურ კლინიკაში, ვარ კლინიკის მრჩეველი მურნალობის დარგში, ჩემი მეთოდის გამოყენებით. პრაქტიკულ მუშაობასთან ერთად საჭირო გახდა, იქნურთათვის პროფესიულ დონეზე შესწავლებინა ჩემი მუშაობის მეთოდი და გადაეცა თეორიული ცოდნა ბიოინფორმაციის შესახებ.

სულ ახლახანს დამთავრდა პირველი კურსი, როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული სწავლებისა, რომელიც გრძელდება და წელნადა და ორი თვე. კურსი ტარდებოდა 3 დღიანი სწავლებით, სულ მოიცავს 6 კურსი.

დამთავრებისას კურსის მონაწილეებს გადაეცათ სერტიფიკატი, რომ წარმბატებით შესწავლეს კურსი „ბიოინფორმაციის მურნალობა დღეს“ - მაგული გორდელის ხელმძღვანელობით. სერტიფიკატს ხელს ვანერ მე, ჩემი მენეჯერი და მთარგმნელი კატრინ ფელსპარტი და ადვოკატურის ბექტი ის ცენტრი, სადაც ტარდებოდა სემინარები. უნდა აღვინიშო, რომ ეს ცენტრი 25 წელია ფუნქციონირებს გერმანიაში და არის ძალიან ცნობილი სხვადასხვა კურსების თუ ლექციების ჩატარებით. ცენტრთან ოფიციალური ხელშეკრულებაც მაქვს გაფორმებული.

კურსის მონაწილეობა მიიღეს მედიცინის მუშაკებმა, ექიმებმა. მათ გაიარეს ადამიანის ორგანოების ბიოინფორმაციის ანატომია.

თეორიულ სწავლებასთან ერთად მიმდინარეობდა პრაქტიკული მუშაობა. შუბლდეი კურსი წელულსვე ჩატარდება. ახლახანს მოხიფეს ლექციების კურსის ქალქ ბერლინში ჩატარებაც, რაც ჩემი მეთოდის მიმართ გერმანეთიდან ინტერესზე მოუთხოვს. კურსების შესახებ ინფორმაცია განთავსებულია ინტერნეტში, სადაც გახსნილია „მ. გორდელის გვერდი“.

მ. გორდელისას სერტიფიკატი

„ფრთა გამაღვ, ჭვირანი...“

ვინც ამ ცოტა ხნის წინ საქართველოს ტელევიზიის I არხის მუსიკალურ გადაცემას „მილიონი სიხარული ოქტაგონზე“ ადევნებდა თვალს, რომელიც მომდერალ დათო ზუგაძეს პატარა თიკა ჯამბურია უწყევდა მეტორეობას, უთოოდ ნასიამოვნები დარწმუნდა იმ არტისტიკულობით, შესრულების არამეგობრული მანერითა და, რაც მთავარია, შესანაშნავი ხმით, ეს ციცქნა გოგონა რომ დაუჯიშოდებოდა ბუნებას, და იმ სიმბოლური „პროცენტების“ მიუხედავად, რითაც ფასდება ხოლმე „ოქტაგონზე“ თითოეული შემსრულებლის გამოხვლა, იმ საღამოს ნამდვილი დედოფალი და გამარჯვებული სწორედაც რომ თიკა ჯამბურია იყო და ეს მარტო ამ სტრატეგიის ავტორის სუბეტიტური აზრი როდო გახლავთ.

სამი ქალმევილიდან ნაბოლარა, თიკა 1991 წლის 4 მარტს მოეკლინა ამ ქვეყანას, და როგორც დედამისი ქინი ფატი აღინშავს, სიხარული და ხალისი შემოიტანა ჯამბურების ოჯახში.

თავდაბნე მშობილი ბავშვი ფოფოლა, დედის ნებერა, სიმღერის ნიჭი (მიუხედავად იმისა, რომ ორივე ბაბუა მომდერალი ჰყავდა) საბავშვო ბაღში დაბეჭდილია მუსიკის მასწავლებლის ლალი გუგუშვილის და მას მერე გასაქმდა არ მუციკათა – სხვადასხვა სამთავრობო ღონისძიებებზე თუ კონცერტებზე გამოჰყავდათ ოქერაში, ფილარმონიისა თუ რუსთაველის თეატრში. იმდენად ხშირად იწყებდნენ თურმე თიკა, რომ ოჯახმა პასუხისმგებლობა იკრძალა და ექვსი წლიდან სერიოზულად დასწავებინეს სიმღერაში შეცდანიდნობა – მოსწავლეთა სასახლეში ანსამბლ „მზიურის“ მიფივანეს, პარალელურად კი ციციანი ციციშვილი ამეცადინებდა. ახლა ოთხი წლია რუსეთი ბატონის მისწავლელ გახლავთ და ამ ხნის მანძილზე მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწია. ჰყავს საკუთარი პროდუქტის ნატო დედაბაბე, რომელიც პედაგოგთან ერთად დაედასტურა იცივის მისი, როგორც მომავლის მომღერლის ჩამოყალიბებისათვის. თიკა მრავალი ადგილობრივი თუ საერთაშორისო კონკურსის („დღლის ვარკველი“, „ახისი ხმები“) მონაწილე და გამარჯვებულია, მიღებული აქვს რამდენიმე გრანპრი (იბოლისში, ოქტოს მემორიუ“, ბულგარეთში „ჩვენ XXI საუკუნე“), რომელთა შორის გასაკუთრებულად აღინშენის ღონისძიებებში ქ. ბუღარაში 9-დან 18 წლამდე შემსრულებელთა კონკურსში „მაგია იტალიის“ მხოლოდული გამარჯვება, სადაც თიკამ სრულად წარმოაჩინა თავისი შესადლებლობანი, შესარულა ფრანგული სიმღერა ვლტ მაჟის რეკერტივიდან, რახმანინოვის მორე კონცერტი, ქალკერი „ავიარანი“, ანზორ ფიქრმაშვილის „აუ ასე ტურფა იქნება“ და ამსოლუტურად დაჯივრა თავისი მთავარი კონკურენტი, გენური მულოდიების მღერია შემსრულებელი რუსი მომღერალი გოგონა.

აღრე გამოურკავი გამარჯვებულების და, რასაკვირველია, გრანპრის მულოდიის ვინაობა იმ დღეებში, სადაც ვიწველ წუთის მიდი-მიდილა თურმე, – „იო ვხვდავი ამ ფურეკლს, მაგრამ ერთხელაც არ წამეითხავს, რა მუნაა, გულს უწევალები მასწავლებელს, რას ფიქრობ, რომელ ადგილს მომეცემნი, ჩემანებს თურმე უკვე აქ სცილანდი ჩემი გამარჯვების შესახებ, მე კი გამორული ხისი წინ ვიდეო და ვეითხაბიდი. ისე, ჩემი ბრალია, თვად ვიხივე რუსეთს, ბოლო წუთამდე არ გამიმხილ-მეიქი.“

გრანპრი სპეციალური პრისის, დიპლომისა და სათამაშოებისგან შედგებოდა, მაგრამ ვველზე მნიშვნელოვანი ის გახლავთ, რომ იგი სხვა კონკურსებზე მონაწილეობის საშუალებას იძლევა და თიკას უამრავი მიწვევა აქვს, რომელიაგან ვველზე სინტურსო მანასა სოეთამართისო ფესტივალა, რომელზეც როგორც ასაკით უტკობის (12 წლიდან იწყებენ მონაწილეობას) გამონაკლისის სახით მიიპატივებს. მაგრამ ვველაფერი ფინანსებთანა დაკავშირებული...

თიკა ჯამბურია პირველი ქალაქური გიმნაზიის მუხთუფელსკიკაა. როგორც თავად მაინია, რომელიც მოსწავლეს – არ უყვარს მომეტეტყა, სამაგიეროდ კარგად სწავლობს ქართულს, რუსულს, ინგლისურს, ისტორიას. დადის მუსიკასა და იტალიურზე. იმის ნებისყოფაც ჰყოფის, საკმაოდ დღმანდ იჯვლ ინსტრუმენტთან. „ეკლავ ვარ და ჭირიანა, განსაკუთრებით შუთანა და მიყრდნობა მიყვარს, ვველდის სარქის კურსში ვარ და ზოგჯერ დისკან მხვდება კიდევო“, – გამწლო დამილით. აგრე, თურმე შეეყვარებულაც ჰყოლია, მაგრამ ახლა მაგანე აღარ ვიფიქრობ. უფრო დიდი საქმეები მაქვს საკეთილიო.“ – მითხრა სერიოზულად.

კომპოზიტორებიდან რეკვს ლაღიე, ვიორგი ცაბაძე და ლილიო ნემსაძე უყვარს, შემსრულებლებიდან – უტიტი პუსტორი, ბარბა სტრეჩანსდი, დათო ზუგაძე და ნინი ქეთამაძე, საყვარელი სიმღერა „ავიარანი“.

გადღებულა „კარიამ-ჩაის“ რეკლამაში. „სიმღერა მოეწონიან და მიმიწვიეს, ჩვე კი არ დამაღვებინებო“, – ეკვება სიცილით. აქვს დღესათვის ფიქვლი მოპოვებული ვიფორტოლო „ჯეკირანი“ (რეკოსიო დათო დლიაშვილი, არანჟირება – ნეა შემანიშვილი, ინტერპრეტაცია რუსეთი ბატონე), რომელსაც ოთხი დღის განმავლობაში იღებდნენ დავით-გარეჯში, ბორჯომში, ლიხანში, დღმდეს ბავთიანში, ზოიპარკსა და გრინოპოლისი თეატრში.

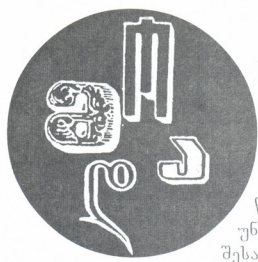
მალე ვაღიანა მისი სიმღერების პირველი ალბომი, რომელიც თითქმის ვველა სიმღერა სპეციალურად თიკასათვის იწვიება შექმნილი. სამომავლად ნეა შემანიშვილიან ერთად აპირებს კიდევ ორი სიმღერის დამუშავებას და, რაც მთავარა, „ავიარანის“ წყალობით გამოეწნდა სპონსორი, რომელმაც მომავალი ვიფორტოლის დავინანსება თიკა.

წყენც ისეა დავაგრძენია, წარმატება უკუხვრით ნორმ მიმდერალს. ფრთა გამაღვ, ჯკირანი, ფესტივლიურად გველოს, ჩემო თიკა!

მანანა იმნაშვილი

P.S. და ვიდრე ეს წერილი დაიბეჭდებოდა, თიკამ დათო ზუგაძემ კიდევ ერთი მშვენიერი ვიფორტოლო „ვისარტყელიბო“ გააზარეს თავინანსიკემლები.

იღბლიანი ჰერმესი

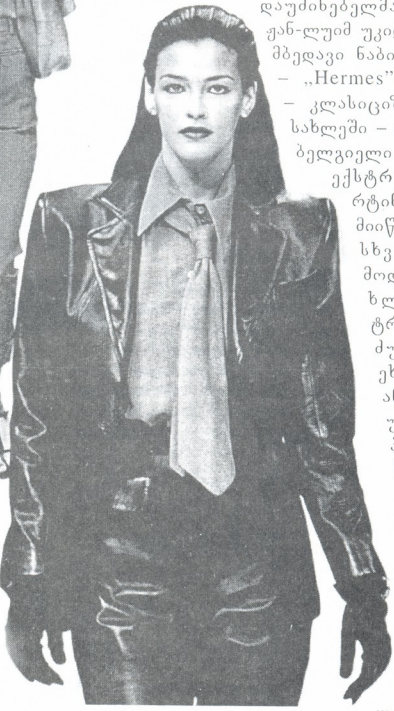

ცხოვრებამ კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ ხმები ჰერმესის ოჯახის წარმომადგენელთა უნიკალური ინტუიციის შესახებ სულაც არაა გა-

ზვიადებული და თუკი რაიმეს აეკვიტებენ, აუცილებლად მიადრევენ წარმატებას. ეს კი იმ დროიდან მოდის, როცა 1837 წელს ტიერი ჰერმესმა გარისკა და მთელი თავისი ქონება უნაგირებისა და აღკაზმულობის წარმოებაში ჩალო.

დღეს ძველი დასაჯერებელია, რომ „Hermes“-ის სახელგანთქმული სახლის ისტორია კუსტარული წარმოებით დაიწყო, მაგრამ ფორტუნა აშკარად გულმონწყალე იყო ამ ოჯახის მიმართ და რამდენიმე თვის შემდეგ „Hermes“-ის ელეგანტური აღკაზმულობა პარიზის ყველაზე მდიდრულ კეიპაეებს ამშვენებდა, ცოტა ხანში კი მუდმივი კლიენტებიც გამოუჩნდა არა მარტო დედაქალაქის დიდებულთა, არამედ სხვადასხვა სამეფო ოჯახის წევრთა შორის. საქმის ასე წარმატებული შემოტრიალების შემდეგ დიდი სისულელე იქნებოდა მხოლოდ უნაგირებით შემოფარგვლა და ტიერი ჰერმესის ვაჟმა შარლ-ემილმა ჩანთებისა და ტყავის სხვა აქსესუარების დამზადებას მიჰყო ხელი.

გამბედაობა ჰერმესების საკვარეულო თვისება იყო და მას არც ტიერის შვილიშვილის – ემილ-მორისისათვის აუვლია გვერდი, რომელმაც 1928 წელს, დიდი ღებრესის ეპოქაში კიდევ ერთხელ შემოიღო სასწორზე მთელი ოჯახური ქონება და მზა ტანსაცმლის პირველი კოლექცია გამოუშვა. ფორტუნა კვლავ ჰერმესების მხარეს აღმოჩნდა – იმ ხანებში ტანსაცმელს ბევრი კერედა, მაგრამ, ტყავისაგან შექმნილი მოდულების შემოთავაზება თავისივე არავის მოსვლია! ყველაზე საოცარი კი ალბათ მაინც ის გახლავთ, რომ მსოფლიო აღიარება „Hermes“-ის სახლს ტყავმა კი

არა, აბრეშუმმა, უფრო სწორედ აბრეშუმის შარტებმა და თავსაფრებმა მოუტანა, რომლებსაც ევროპელი ლამაზმანები სიამოვნებით ატარებდნენ.

„Hermes“-ის სახლის ყველაზე სახელგანთქმული თავსაფარი – აბრეშუმის კარე (90სმ-ის კვადრატი) 1937 წელს შეიქმნა და სათავე დაუდო უნიკალურ კოლექციას, რომელც დღეისათვის ათას მოდულამდე გაიზარდა. ახლა მსოფლიოში ყოველ 15 წუთში ერთი კარე იყიდება, რაც ექსკლუზიური საქონლისათვის მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტია.

ყოველკვირეულად „Hermes“-ი ვარჯის სამ ახალ ნიმუშს ამუშავებს და თითოეული მათგანის უკან სახლის ახლანდელი, რევით მეხუთე მუპატრონე ჟან-ლუი დიუმა-ჰერმესი დგას.

რამდენიმე წლის წინ კვლავ იზინა თავი ჰერმესების ოჯახური ავანტიურის მიმართ დაუძინებელმა გენმა და ჟან-ლუიმ უკიდურესად გამბედავი ნაბიჯი გადადგა – „Hermes“-ის სახლში – კლასიციზმის ამ სასახლეში – ახლგაზრდა ბელგიელი დიზაინერი, ექსტრემისტი მარტინ მარჯიელუ მიიწვია და მალე სხვა მსხვილი მოდულების სახლის მეპატრონეც აიძულა გადაეხედათ თავიანთი ხელშეუხებელი პრინციპებისათვის.

დღეს ჟან-ლუი ძველებურადად დარწმუნებულია, რომ „Hermes“-ის მოდულები – იქნება

ეს ჰალსტუხები, კარე თუ ხელთათმანები – არ ექვემდებარება მოდის ჭირვეულობას და მართალიცაა, რადგან 5-10 ათას დოლარად ღირებული „Hermes“-ის ჩანთების შესაძინად რამდენიმე თვით ადრე უნდა ჩადგეთ რიგში.

ფარული ქრისტიანული რიტუალები მთიანი აჭარაში

● განახლებული წმინდა ნიკოლოზის ტაძარი ბათუმში

უ

დიდესი ისტორიისა და კულტურის საქართველოს, უდიდესი ქრისტიანული წარსული აქვს. ქართველი კაცის ბუნებას კარგად მისადაგება ერთ-ერთი სულიერი მოღვაწე მამის ცნობილი სიტყვაა: „ყოველი კაცი ბუნებით ქრისტიანია“.

მინდა აჭარის მაღალმთიან რეგიონში, კერძოდ, ხულოს რაიონში შემორჩენილი ფარული ქრისტიანული რიტუალების შესახებ ვაიმობთ და მოგაწოდოთ მასალები, რომლებიც წინაპარია ქრისტიანული სულია ჩადებული. რამეთუ მოგვსენებთი დღევანდელი სინამდვილეც იმ დიდად წოდებულ აჭარას, სადაც პირველად დაიბრა აკანთი ჩვენი სულიერი შობისა.

1997 წლის ავგუსტის ხულოს რაიონის სოფელ ვაშლივანში გარდაცვლილი მამამთილი – თბილისი აბულაძე მიცვალებული დაიკრძალა მამამთიანური წესით. გამომდინარე ჩემი მართლმადიდებლური მრწამსიდან, არ დავსრუტავარ იმ საკითხაგებს, რომელსაც მთლა კითხვობდა. შემდეგ კი ვაგებდი მიწაზე ასეთი რიტუალებისა: მუხობლის ქალბატონმა ასტანაზე დაღუპული ნახშირით და საცემეულით სამჯერ უკმა მიცვალებულს ვაგებდი. რამდენიმე ხმის შემდეგ ქალბატონი თამარ მელაძეს ვთხოვე აეხსნა ამ რიტუალის მნიშვნელობა: თამარამ მიხსნა: „63 წლის ქალი ვარ, ობოლობაში ვაგებარ – დღე აღრე გარდამეცვალა, თუ რაიმე ვიცი, მამამე მისგან მისწავლია. ეს წესი, რასაც ჩვენ ვასრულებთ ძალიან ძველდღეობის მოდის. ნაკვეთხალს დავკართი ფიჭვის საცემეულს, ფიჭვისას იმტომ, რომ დანაწიერ წიწყთან ხეებზე სურნალოვანია, მოკაერთი უკვდავ ვეკავილავ და ასე ვუკვეთი მიცვალებულს 3-ჯერ მარჯვნივ მარცხნივ. ამას ოჯახის ახლობელი ვეკითხება. მეტწილად ქალები ასრულებენ, მაგრამ შეიძლება კაცმაც ვაკვეთოს. ვაძღვრეკითი ვიცი ისიც, რომ საცემე და ნახშირი იცავს მიცვალებულს ქვეყნარაღლებსაგან“.

ქრისტიანობისათვის მწელი არ არის დაინახოს ამ რიტუალის მსგავსება ქრისტიანული წესის აგებნისად, როგორც ვთვით დავიფიქრე ვაგებდი (რომელმაც ნახშირი და საცემეულია) ხელში სამჯერ უკვეტე მიცვალებულს მარჯვნივან მარცხნივ, კეკეა იწყება თვის მხრიდან.

ჩემი მეუღლე ვანტარ აბულაძე (41 წლის ს. ვაშლივანის) იხსენებს: „ამაჟრობაში ყოველ ძველით ახალ წელს, გამოიწიხას უნაყოფი ხესთან დადგობა დეკლთი ხელში ოჯახის წევრი და სამჯერ დაიხებება. უნდა მოგვარა“ სახლიდან სამჯერვე უნახებებდნენ: „არ მოგვარა, ვაკვალით ერთი წელიც, იწებ მოსხას“. ეს რიტუალი ხალხში, უნაყოფი ხის დაწმენიანა ცნობილი, იგი ყოველთვის ძველით ახალ წელს უნდა შესრულებულიყო“. წმინდა სახარებოში (ლუკა 13. 6-9) ვკითხვობთ: „დღევ ვისმე ვდავ სერვი საყვარახესა თვისსა; მოვიდა და ვიკუდა ნაყოფისა მისგან და

არა მოვა, და პრეჟა უნახის მოქმედსა მას; ამა სერვა სამი წელი არს, ვინაიდგან მოვიდა და ვეცხებ ნაყოფისა ღლელსა ამას შინა და არა ვპოვებ, მოსკვეთი ვკეკ, რაისათვის ქვეყანაცა დაუპრეჩეს უკვად, ხოლო მან მოვიდა და პრეჟა: „ყოველი უტყვე ვეკ ამსაცა წელსა ვიდრეგდის მოუთხოზნი მას ვარსემო და სერე დაუკე. ვის ხოლო თუ ნაყოფი; უკეთი არა, მერე მოსკვეთი იგი“.

ვინმემდე განსწავებისას, ჩემი დღემადილისაგან გამოვირია: „ის ამოსაბარამებელი“, „მავას ხომ არ უნდა ამბობდნობიში“, რა უნდა ითქვას დღისთავან აგრძალებულ წველაზე კარგი მაგრამ, როდესაც პირველად ვაგებარ დღემადილისაგან სიტყვა ბარბისი, ერთი მხრივ, მესამიონა კიდევ და გულცი დაწვდა, როცა მამი მნიშვნელობა ვაგებარ. ეს წველა ადამიანის დღემადიანად ამოწვევტას, განადგურებას ნიშნავს, მაგრამ იგი შეიძლება ახსნას სხვა მნიშვნელობაზე, როგორცაა უნაბრუნებლად დარჩენა. რაც თვისთავად სიკვდილის ტოლფასია. აქვე მინდა ვაგებარ ბარბისთან დავკვეთებთი სამეგრელოში ცნობილი წველის ფორმად, ადამიანები ერთმანეთზე განსწავებისას ხშირად ასე სწავლიან ერთმანეთს: „პაპამ ზიარებას ვაგებარამე“, რაც ნიშნავს „მღვდლის ზიარებას არ მოსწრებოდას“, „ამოსაბარამებელი“ და უნაბრუნებლობისთვის ვამეტებელი ადამიანი ნიშნავს, რომ იგი სულიერი და ფიზიკური განადგურებისათვის ვკვეტება. ამიტომ წველის ეს სახე შეიძლება ერთ-ერთი უდიდესი წველადა ჩაითვალოს და დღემადი რე ქანს, მომავალში მაინც, ჩვენს ისტადე დაწმენულ ცხოვრებას, რომელიც „წვეისაგან საუსეს არს“ კიდევ ათასი უფლებება დატყვევს.

სოფელ ვაშლივანში არის ადგილი, რომელსაც საყდარი ჰქვია. ლეგან აბულაძე (სოფ. ვაშლივანი – 43 წლის) იხსენებს: „ჩემი ბებია და ბაბუა ხშირად იხელოვდნენ იმ სერესაც, სადც უწინ საყდარი იდგა და იხელოვდნენ იმეცხობსო. ჩაუცხობილი ბაბუებმა ამ შინა ამინდს მთავრად საიდან ხელებით რომ იწყებოდა, მოვიდა ვგახსობდნენ: „შეთინებმა სარეგო ვაგებარ და იქიანა“.

სარეგოხისა არა მოგახსენით, მაგრამ დღევანდელი თვალთახედვით, რატომღაც გზონია, ეს იგი მათი ენერგეტიკი ხედავ, რომელიც ღრმადი იმ ადგილისაგან, რასაც საყდარი ჰქვია, ისლამური ბურჯისი კი – შეთინების საცხობა.“ სხვა ტარბების მსგავსად „ამინდს“ საყდარმაც რომ ვაგებარა და იწებ ამიტომაც მოვირება წვიმებდელ დღევანდელ მესხეთში ვინაპარია აგრემელებული სული.

დასარწულს მინდა მოგახსენოთ, ერთ-ერთი აჭარლის ოჯახში სტუმრობა. სოფელი ველდობიძეში მალად მოაჩე მეგაბარობსი, სოფლის განაპირა ადგილს კი ნაონასტრეტი ჰქვია. ოჯახში ყოფიხას ჩემი კურადღება მიქცევა კვლის ნაქვარობამ, რომელმაც სათუთად იგი ამოქართველი ანკლეობები, მტრელები, მამალი, წმინდა ბარბისი კოხითი. მამლის ვიფლებე წმინდა პეტრე მოციქულის ცრემლები გამახსენა ანკლეობები და წმინდა ბარბისმა, კი ვეკრძმის უკანასკნელ დამებს, სადგელო სერობაზე უფლის ერთგულებამი მოზარე მოციქულეთი.

დაე, თითოეული აჭარელი, წმინდა პეტრე მოციქულის სინაჟულით აგრემელებული უფლის სისხლისა და სიორვის მონიარე ვეკხილის, რაც ქართველი გენისა და დღემადი წარსულის გამართლება იქნება. ამის საფუძველს იძლევა მომავალი თითაც – აჭარის ენებზე მაღალმთიანი რეგიონის – ხულოს ტბელ აბესე რახისის სახლების გინმანის აკანარელები. ვადავოვარი კოლექტივი მოსწავლეობითი დიპტრეტებულეთი ვართ ამ ძირძველ მსაწე მძიფრანტულ წმინდუნა შესასწავლად, მისამებლად ტარებად ფიხთი ანკლეობები ნაონასტრეტი და ნასაყდარი ადგომებზე, სადაც შეიკვნიხება საყდარებელი ლოცვები უფლისა და დღეა დღისმომდობისადმი. ჩვენს ყოველ ამაქმს დაუღალავი ერთგული მოძიერის – დღევანდის მირანას საზარბაისო ლოცვა-კურთხევა თან ახლავს, რათა ვაცხადდეს ყოველი დაფარული და ყოველი დაცემული ახლადგეს.

ირინარამი (იზორდა) აკირაპვილი
ხულოს ტბელ აბესე რახისის სახ.
მათლმადიდებლური გინმანის პედაგოგი

ნიგჰინანი ნამცხვარი

მასალა საჭიროა: 5 ჭიქა ფქვილი, 1 1/2 ჭიქა არაჟანი, 250 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 6 კვერცი, 1/2 ჩაის კოეზი სოდა, 1 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 1 ჭიქა ნიგოზი, 1 ჭიქა ქიშმიში, 4 სუფრის კოეზი მარცნი, 1/3 ჩაის კოეზი მარილი.

მომზადების წესი: სოდაში არეული ფქვილი მაგიდაზე გაკერით, შუაგულში ჩაღრმავება გაუკეთეთ და შუერიით არაჟანი, კვერცხები, შერბილებული ნაჭრებად დაჭრილი კარაქი ან მარგარინი, შაქრის ფუნჯილი, მოხალული დაჭრილი ნიგოზი, ქიშმიში, მარცნი და მარილი, კარგად მოხილეთ ცომი და 15-20 წუთით გრილ ადგილას დადგით. შერბილებული ცომი რამდენიმე ნაწილად დაეყავით, თითოეულს ძხვების ფორმა მიეცით და ნაჭრებად დაჭერით. ზემოდან 2 სუფრის კოეზ არაჟანიან არეული 1 კვერცხის გული მოუსვით და ცოტალენი დაჭრილი ნიგოზი მოაყარეთ.
ცხვება 240-250°C-ზე.

ფხვიანი „მაზურა“ ძიფიში

მასალა საჭიროა: 200 გრამი ფქვილი, 1 სუფრის კოეზი შაქარი, 100 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 1 კვერცხის გული, 3 სუფრის კოეზი არაჟანი, ღანის წვერი მარილი, 50 გრამი წრილად დაჭრილი ნიგოზი ან თხილი, 50 გრამი ქიშმიში.

მომზადების წესი: ფქვილით, შაქრით, კარაქით ან მარგარინით, კვერცხის გულით, არაჟნით და მარილით მოხილეთ ცომი. გააბრტყელეთ ციმწასმულ თუნუქის ფაიბზე. ზემოდან მოუსვით ათქეფილი კვერცხის ცილა. მოაყარეთ წრილად დაჭრილი ნიგოზი, ქიშმიში და 2 სუფრის კოეზი შაქრის ფუნჯილი. შედგით ცხელ (210-240°C) ქურაში 30 წუთით. გამოძვარა „მაზურას“ ვინლიანი შაქრის „პულრა“ მოაყარეთ.

პრაპოშული „მაზურა“

მასალა საჭიროა:

ცომისათვის: 400 გრამი ფქვილი, 200 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 200 გრამი შაქრის ფუნჯილი, 1 კვერცი.

გულისათვის: 1 კოლოგრამი ხაჭო, 200 გრამი შაქრის ფუნჯილი, 10 კვერცხის გული, 10 გრამი რომი ან კონიაკი.

მომზადების წესი: ფქვილით, კარაქით, 1 კვერცხითა და შაქრის ფუნჯილით მოხილეთ ფხვიერი ცომი. გააბრტყელეთ ციმწასმულ ფაიბზე. ხაჭო ხავერდში გაატარეთ, დაუმატეთ შაქრის ფუნჯილი, კვერცხის გული, რომი ან კონიაკი. ვეელაფერი კარგად ათქეფეთ და გაბრტყელებულ ცომზე მოათავსეთ. გამოაცხეთ ცხელ ღუმელში 30 წუთის განმავლობაში. ზემოდან ვინლიანრევი შაქრის „პულრა“ მოაყარეთ.

სტაფილოს ნამცხვარი

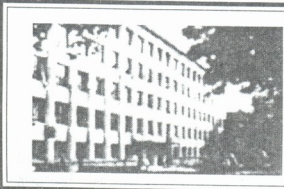
მასალა საჭიროა: 2 1/2 ჭიქა ფქვილი, 2 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 3 კვერცი, 50 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 1 ლიმონის ცედრა, 1 კოლოგრამი სტაფილო.

მომზადების წესი: კარგად გარეცხილი სტაფილო მარილწყალში მოხარშეთ, კანი გააცალეთ და ჯერ ხორცსაყვამი, შემდეგ კი ხავერდში გაატარეთ. გახვილი მასას შუერიით შაქრის ფუნჯილი, კარაქი, კვერცხები, ცედრა და აუუებადმე თქეფეთ. დაუმატეთ ფქვილი. მიღებული ცომი ფქვილმოყრილ დაფაზე 1 სმ-ის სისქეზე გააბრტყელეთ და ჭიქით ან სპეციალური საჭურველი სხვადასხვა ფიგურები ამოჭერით. მოათავსეთ ციმწასმულ ფაიბზე და 240-260°C-მდე გახურებულ ღუმელში გამოაცხეთ.

პარტოვილის ნამცხვარი

მასალა საჭიროა: 200 გრამი მოხარშული კარტოფილი, 1/2 ჭიქა შაქრის ფუნჯილი, 3/4 ჭიქა ნიგოზი ან თხილი, 1 ლიმონი, 100 გრამი კარაქი ან მარგარინი, 3 კვერცი, მარილი, შაქრის „პულრა“.

მომზადების წესი: შემთხარი კარაქი მარილიან, შაქრის ფუნჯილიან და 1 ლიმონის ცედრასთან ერთად ათქეფეთ, თანდათანობით (თქეფვის პროცესში) დაუმატეთ თითო-თითო კვერცი, ოღნა მოხალული, წრილად დაჭრილი ნიგოზი ან თხილი და ხორცსაყვამი გატარებული კარტოფილი. მიღებული მასა 2 სმ-ის სისქეზე გააბრტყელეთ ციმწასმულ ფურცელზე და ზომიერი სიხურავლის ღუმელში 40-50 წუთით შედგით. შეგრილებით, მოაყარეთ შაქრის „პულრა“ და ნაჭრებად დაჭერით.

რედაქციის მისამართი:
380096, ქ. თბილისი,
მ. ვისტაჟის ქ. №14.
V სართული
რედაქტორის
ტელეფონი:
99-98-71

ფურნალში რეკლამების განთავსების
მსურველებმა დარეკეთ შემდეგ
ნომრებზე
99-98-71; 93-43-02

შვეიცრიაში დაგეგმილი ოცნება ზაინსლენა „მარინელაში“

ენ საქართველოს დელოვალმა დაგეგმილია — ეს სიტყვები ხმადალა შეიძლება უხრთო თითოეულ მანძილურს, ვინც კი ძაღვია-საღონის „მარინელა“ მოსახურების საჩვენებელი. ვველა ქალი ღამითა თავისებურად, მაგრამ როცა „მარინელაში“ გამოსვლა პატარაძღის შეხედული, წაბთ შეიძლება სურვილიც კი შეგრავთ.

ღამითადაე გაყოფილი ვიგრინები, რომელსაც გულგრილად გერავი ნაუღლის, ჯალისურ საქართველო გვესაჩვენებს, რომელ გოგონას არ უცნობია ღამის სადღეოდელი კაბები „მარინელაში“ ამ ოცნების ახლენად დაგეგმილია.

სწრაფად ჩავეუბნებო გოგონას აქ უღამითეს ასუღად აქვეყნდლდინი საღამომდე ცინტურებით ტრავლებს „მარინელას“ მოსახიბლული, დღმოდინი დასახეობის, ფერმის დირექტორი თამარ წადირამე, რომელიც გოგონებს ისე დასეუფინებს თავზე, თითქოსდა საკუთარ ქალსეილის ამხადედებს საქორწილად.

საქორწინო კაბა მეტ-ნაყვლებს ვველას უხვება, მაგრამ „მარინელაში“ ისე შეგრამევენ კაბას, რომ თქვენზე უხვადგობრული გეგრინებთ. ქჩი თამარი, თავად უხადი გვესუენების მქიზე, ფერმის სტუდენტთან, პროფესორად დღმანერთან ღალა ზაქარიადიისთან ერთად კაბის შეგრამვისას ვველაფერს თვალისწინებს.

— ზოგი ისეთი სინაბთი შეჩაღებს კარს, მამინებ სიმათით ადივსებით მის მიმართ, მაგრამ ისეც უფილია, როცა არამვეულებრითი გარეგნობის, ვლეგებტურად ჩაცმული ქალბატონი შეიძლის წყინიან და იმდენად უარყოფითი ბურა ახლავს, რომ ერთი სული გვეჭებს, როდის გავა ძაღვითან, განქვობას ისიც ვაუფუქებს, როცა საქორწინო კაბის ამოსარგებად გოგონა კვეის ლეკვით შემიდის, თუშკა ჩვენს განუცობს და მრებს მნიშვნელობა არ აქვს, ჩვენს „ხელმწიფრას“ არასოდეს ვალატობთ. თავიანთად ვუმსახურებთ ვველას, ვგრამევიც რომ ვერ შეიძინონ, წყინითი გინებო არასოდეს უნდა დავეცუფო, — დომილით მეუნება ქჩი თამარი.

ღლბით ამბობთაც არის, რომ უროერთობა შემდგომშიც ვრემელებს, ხმირად ქორწინობაც პატრებენ „მარინელას“ თანამრომლებს, რომლებიც მეკორწინებზე მეტად არიან დასინტრესებულები, რომ პატარაძღა უნაკლიდ გამოიფეროდეს, ღამითი დელიფალი ხომ „მარინელას“ ცოცხალი რეკლამაა.

საზღვარგარეთ სხალისსელისეფერ კაბას ანიჭებენ უპირატესობას, რადგან არსიტორატულ ეფრად ითვლება, როგორც „მარინელაში“ ამიხნეს, საქორწინო კაბას თავისი ისტორია აქვს. დელიფალი სტუმარს სწორედ თავისი კაბით „უხაუბრება“, თითოი სისხტაის სიმბოლა. ამბობენ, რაც უფრო განიერია კაბის ბოლი, ბენდირებაც უფრო ხანგრძლივი იქნებო, მაქანებით დატვირთული კაბა თავისი სიმდღრეზე მიგანაინებს, ფატას კი მანდლითან ავიეებენ, „მარინელაში“ კაბასთან ერთად ისეთ ღამის ფატას შემოგთავებენ, რომ ვველაზე წინა პატარაძღლსაც კი მოსწონთ.

„მარინელაში“ ისეთი შემთავებებიც უფილია, როცა კლიენტმა ძვირადღირებული კაბა შეარჩია საყიდლად, მაგრამ თამარამ და ღლიკამ გადააფიქრებინეს, რადგან შედარებით იაფი კაბა უფრო უხეზოდა.

„შიაბტ“ საქმრობებითაც არ უცნობი საერთო ენის გამინახვა, ისე ღამსახვად გამოუწვობენ რწელს, რომ დღევალტებუც კი ხუჭაკენ თვალს.

— ვველა საქმეს პროფესიონალი უნდა აკეთდეს, — ამბობს ქჩინი თამარი, — როცა გოგონა ღამითაა, იქ სწორედ მისი სიღამაზე უნდა გამოიკეთოს და არა კაბის ხოლო როცა ნაკლებად ღამითაა, მამინ კაბამ უნდა „აღმოაჩინოს“ და გამოაჩინოს მისი სიღამაზე“.

სექტემბერ-ოქტომბერში, როცა საქორწინო სეზონი პკეს აღწევს, „მარინელა“ დილის ექვსი საათიდან ღამის სამ საათამდეც კი მუშაობს. კაბის ტანზე მრავლება, თმის დავაცნება, მკაიავი კომპლექსურად კედდება, ფერმა თანამრომლობის სიღამაშის საღონ „სხიხისთან“, სადაც „მარინელას“ პატარაძღებს ფასდაკლებით უმსახურებან.

— დღმორს მხოლოდ ერთს ვიხივ, მქინდეს ძალა, რომ ვუმსახურო იმ საქმეს, რომელიც ძალიან მიყვარს, — ამბობს ქჩინი თამარი, — რასაც მე ეწერება უხარვეჯ, არანაირი თანხით არ ანახლავრება. მინებთ დიდი მკაცრ, მინდა შევეწამ განუყოფრებული სიღამაზე და ამ სიღამაზეც ვუმსახურო, ამისთვის კი სილოდური თანხებია საჭირო, არახოდეს არავისთვის არაუფრი მითხივია, მაგრამ ახლა მა-

რთლა ვეცლილობ ხმა მივაწდნოი ცნობად ხელოვანს ზურბა წერეთელს, რომელიც დღის მხრიდან ბიბად მერგება, მოგებხენებით, რა მწილია მისი დღვრა, იმდეს მანც არ ვგრამეჯ, რადგან აქ ისეთი სიღამაშის შექმნა შეიძლება, რომ ჩვენს ძაღვთანაშე შემოსვლა მარიადა ზემის ტელეკასი იქნება.

„მარინელაში“ მუღამ შხად არიან მოგებისმინ, ვავილიმონ და თან ინგლისიან ჩამბრტნილი უღამაშესი კატეხი შემოვიკავზინ, დღე-ღლდებით ძაღვია ბრითიადაე კატების გაქრავებით არის დასაქმებული, ფატხი მართლაც ხელმისაწვდომია, კაბის ფიდვისას კი მაქსიმალურად დაევიტლებენ ფასს, სახაწლწლოდ და საშობადო 20-25 პროცენტრიანი ფასდაკლება, მყელედ, ძაღვია-საღონში უხადელესი დონის მოსახიბრებაა, ისეთი, მხოლოდ ფიდებში რომ გვინახავს, თუშკა მომხმარებელიც შხად უნდა იყოს ასეთი ურთიერთობისთვის, ხმირად კაბას ისეთ მღვიმარებობში აბრუნებენ, რომ ქამშწინდა კი „უწოდონ“, ერთი-ორჯერ ახალი კატეხიც ჩამოსწერეს მასზე დამწრული შავი ლეჯების ვაზი.

(ცნობად ქართველი მსახიობებისა და მომღერლებისათვის აქ მუღამ მოიძებნება უღამაშესი საცინტურეო და საღამოსი კატეხი. „მარინელა“ აქტიურად თანამრომლობს „ფორტუნასთან“, ვადიკებში მონაწილე გოგონებს მაღლის მღვლებზე ამწვენს, „მარინელაში“ შემოსა და გაალამა „მისი თბილისის“, „მისი საუკუნის“, „მისი საქართველოს“, „მისი შემოღვიძოს“ მონაწილეები, და ბოლის, მინდა შემოგთავებოთ ამინაწარი ბაგუნთა დამხმარ საერთომორისი ასოციაციის პრეზიდენტის მადლობის წრადლიდან: „მადლობის გინებით იბოლო და მწრუნეულობას მყელებული მოზარდების მიმართ გულსიმბიერების გამოქნენისა და გაცულად დახმარებისათვის“.

მსგავსი წრადლები მრავლად ინახება „მარინელას“ არქივში...

მარინე ნაბინძი

„მარიონეტას“ სადღესასწაულო კაბები

